

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ภาษาไทย

หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.๖

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

นายภาสกร เกติอ่อน

นางสาวระวีวรรณ อินทรประพันธ์

นางพองจันทร์ สุขยิ่ง

นางกัลยา สหชาติโกสัย

นายศานติ ภัคดีคำ

นายพอพล สุกใส

ผู้ตรวจ

นางจินตนา วีระเกียรติสุนทร

นางวรรณ คมมานุสรณ์

นายศักดิ์ แว่ววิริยะ

บรรณาธิการ

นายเอกรินทร์ สีมหาศาล

นางประนอม พงษ์เผือก

พิมพ์ครั้งที่ ๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ISBN : 978-616-203-287-5

รหัสสินค้า ๓๖๑๑๐๐๓

www.aksorn.com

จัดพิมพ์และจำหน่ายทั่วประเทศโดย

บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด

142 ถ. แพร่งสรรพศาสตร์ เขตพระนคร กทม. 10200

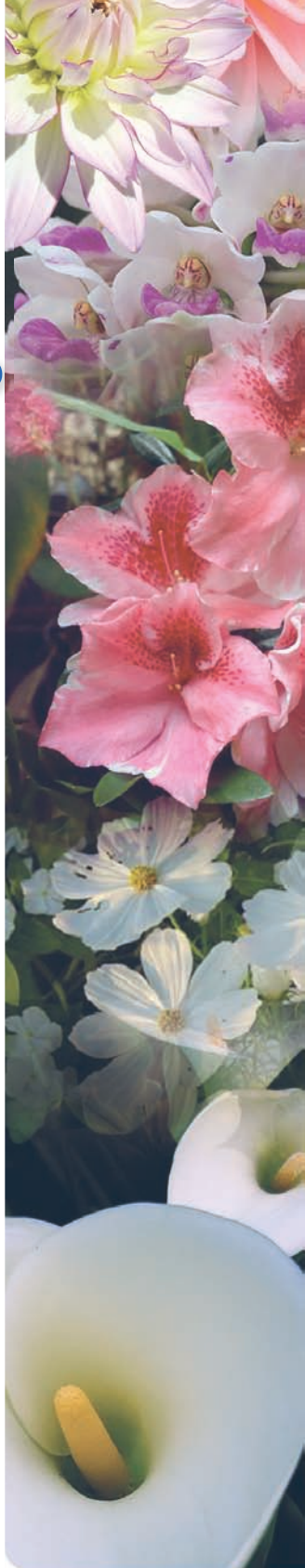
Tel./Fax. **0-2622-2999** (อัตโนมัติ 20 คู่สาย)

แผนที่ : บริษัท ไทยรับเกล้า จำกัด โทร. 0-2903-9101-6

ค้นความรู้ขยายความคิดจาก

ที่พิมพ์กำกับหัวข้อสำคัญในหนังสือเรียนหลักสูตรใหม่ ชั้น ป.๔ ขึ้นไป
ผ่าน www.aksorn.com ไปยังแหล่งความรู้ทั่วโลก

คำนำ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้ภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ เป็นรายวิชาพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนให้สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาไทย และเกิดความรู้ความเข้าใจในเอกลักษณ์ทางภาษาของชาติ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันทำให้เกิดเอกภาพ และเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีของคนในชาติ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการแสวงหาความรู้ทั้งจากหนังสือและแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ทั้งนี้ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และเลือกสรรใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง เพื่อธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติไทยและสามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะอาชีพต่างๆ เพื่อประโยชน์ของตนเองและสังคม

สำหรับหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ นี้ ทางคณะผู้เรียบเรียงได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ เล่ม ได้แก่ หลักภาษาและการใช้ภาษา ๑ เล่ม และวรรณคดีและวรรณกรรม ๑ เล่ม

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษานี้มีเนื้อหา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาไทยอย่างถ่องแท้ มีทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งมีความคิดที่แจ่มชัดและสามารถนำภาษาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเรียนรู้ จดจำ ฝึกปฏิบัติ และนำไปใช้ใน

คณะผู้เรียบเรียงจึงมีความมั่นใจว่า สถานศึกษาที่เลือกใช้หนังสือเรียนชุดนี้ จะสามารถพัฒนาคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ทุกประการ

ผู้เรียบเรียง

สารบัญ

	หน้า	
ตอนที่ ๑		
การอ่าน	๑ - ๔๐	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑		
การอ่านนิจสาร	๒ - ๒๐	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒		
การอ่านในชีวิตประจำวัน	๒๑ - ๔๐	
ตอนที่ ๒		
การเขียน	๔๑ - ๑๑๔	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑		
การเขียนเพื่อสื่อสาร	๔๒ - ๖๘	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒		
การเขียนบันทึกคดี	๖๙ - ๙๔	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓		
การประเมินคุณค่างานเขียน	๙๕ - ๑๑๔	

การอ่าน

การอ่านเป็นวิธีการหนึ่งที่มีมนุษย์สามารถใช้แสวงหาความรู้หรือข้อมูลต่างๆ ได้ ทำให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลก ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านย่อมได้รับความรู้และประสบความสำเร็จในชีวิต การอ่านให้ได้ประสิทธิภาพต้องจับใจความสำคัญ และวิเคราะห์ เพื่อหาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ดังนั้น ผู้อ่านต้องอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อาศัยความคิดและเหตุผลในการพิจารณาวิจักษ์ ตัดสินใจว่าสิ่งที่ได้อ่านดีหรือไม่ดี ตลอดจนสามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือจากสิ่งที่ได้อ่านได้ เพื่อจะได้เลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์มาพัฒนาสติปัญญา พัฒนาจิตใจและนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

หน้า

ตอนที่ ๓

การฟัง การดู และการพูด ๑๑๕ - ๑๕๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

การฟังและดูอย่างมีประสิทธิภาพ ๑๑๖ - ๑๔๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

การการพูดอภิปราย การพูดแสดงทรรศนะ และการโต้แย้ง ๑๔๑ - ๑๕๔

ตอนที่ ๔

หลักการใช้ภาษา ๑๕๕ - ๑๘๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ระดับภาษาและอิทธิพลของการใช้ภาษา ๑๕๖ - ๑๗๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

การแต่งคำประพันธ์ประเภทฉันท์ ๑๘๐ - ๑๘๖

บรรณานุกรม

๑๘๗ - ๑๘๘

ตอนที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

การอ่านวิเคราะห์

ตัวชี้วัด

- ดีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน (ท ๑.๑ ม.๔-๖/๒)
- คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านและประเมินค่า เพื่อนำความรู้ความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต (ท ๑.๑ ม.๔-๖/๔)
- ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด (ท ๑.๑ ม.๔-๖/๖)
- มีมารยาทในการอ่าน (ท ๑.๑ ม.๔-๖/๙)

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ
- มารยาทในการอ่าน

การอ่าน

เป็นทักษะสำคัญในการรับสาร การอ่านวิเคราะห์เป็นวิธีการอ่านที่ทำให้ อ่านสารต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องรู้จักวิเคราะห์กลวิธี การนำเสนอแล้วจึงวินิจฉัยว่า สิ่งที่ได้อ่านนั้นมีคุณค่าอย่างไร

๑ การอ่านแปลความ ดีความและขยายความ

การอ่านแปลความ ดีความและขยายความ เป็นการอ่านที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน การอ่านแปลความ เป็นทักษะขั้นพื้นฐานของการอ่านดีความและการอ่านขยายความ ถ้าอ่าน แปลความของเรื่องได้ก็จะนำไปสู่การดีความ รวมทั้งสามารถอ่านขยายความได้ ซึ่งหลักเกณฑ์ ดังกล่าวเป็นวิธีการอ่านที่ช่วยให้สามารถอ่านสารต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๑ การอ่านแปลความ

การอ่านแปลความ คือ การแปลเรื่องราวเดิมให้ออกมาเป็นคำพูดใหม่หรือเป็นถ้อยคำใหม่ แต่ยังคงรักษาเนื้อหาและสาระสำคัญของเรื่องราวเดิมไว้ได้อย่างครบถ้วน ความสามารถในการอ่านแปลความ เป็นพื้นฐานของการอ่านดีความและขยายความ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า การอ่านแปลความมีหลายรูปแบบ ดังนี้

๑) **แปลคำศัพท์เฉพาะให้เป็นภาษาธรรมดา** เป็นการแปลความหมายจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง เช่น *สวย* หมายถึง *กิน* *บุปผา* หมายถึง *ดอกไม้* *โจทก์* หมายถึง *ผู้ฟ้อง* เป็นต้น ถ้าผู้อ่านไม่ทราบความหมายของคำศัพท์เฉพาะในข้อความตอนใด ก็อาจไม่รู้ ความหมาย และไม่สามารถตีความข้อความในประโยค

๒) **แปลข้อความเดิมที่เป็นสำนวนโวหาร** เป็นข้อความใหม่ที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นภาษาอีกระดับหนึ่ง เช่น

ปืนใหญ่ถล่มหงส์แดงยับ ๓ - ๑

แปลความได้ว่า ทีมฟุตบอลอาร์เซนอลเอาชนะทีมฟุตบอลลิเวอร์พูลไปด้วยคะแนน ๓ ต่อ ๑ ประตู

๓) **แปลสำนวนสุภาพ** คำพังเพย บทร้อยกรอง หรือคำภาษาบาลี สันสกฤตที่นำมาใช้ให้เป็นร้อยแก้วที่ได้ใจความสมบูรณ์ เช่น

ธมโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี

แปลความได้ว่า ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม

๔) **แปลความจากเครื่องหมาย** หรือสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น > แปลว่า มากกว่า < แปลว่า น้อยกว่า ♂ แปลว่า เพศชาย ♀ แปลว่า เพศหญิง เป็นต้น

๑.๒ การอ่านตีความ

การอ่านตีความ คือ การอ่านที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความคิด พิจารณาสาระสำคัญของเรื่องว่า ผู้เขียนมีเจตนาใด เช่น แนะนำ สั่งสอน เสียดสี ประชดประชันหรือต้องการสื่ออะไรแก่ผู้อ่าน ทั้งนี้ผู้อ่านต้องสามารถตีความหมายของคำทั้งความหมายนัยตรงและความหมายนัยประหวัดของข้อความและสำนวนได้ถูกต้อง ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ความสนใจ ทักษะจินตนาการ สติปัญญาและวัยของผู้อ่าน โดยบางครั้งต้องอาศัยเนื้อความหรือบริบทแวดล้อม และประสบการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ สารนั้นอาจเป็นความตั้งใจหรือเจตนาแนะนำ สั่งสอน เตือนสติ โดยอาจใช้กลวิธีที่แตกต่างกัน เช่น ใช้ถ้อยคำที่ขบขันหรือบอกอย่างตรงไปตรงมาว่า ผู้เขียนต้องการจะกล่าวถึงเรื่องอะไร มีจุดประสงค์หรือมุ่งที่จะนำเสนอสาระสำคัญประการใดต่อผู้อ่าน ด้วยเจตนาหรือน้ำเสียงอย่างไร พยายามที่จะเข้าใจความหมายของข้อความ เพื่อเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อ

การอ่านตีความมีหลักเกณฑ์ในการอ่าน ดังนี้

๑. อ่านเรื่องที่จะตีความให้ละเอียด แล้วพยายามจับประเด็นสำคัญของผู้เขียนให้ได้
 ๒. พยายามคิดหาเหตุผลและไคร่ครวญอย่างรอบคอบเพื่อนำมาประมวลกับความคิดของตนเองว่า ข้อความหรือเรื่องนั้นมีความเกี่ยวข้องกับอะไร
 ๓. พยายามทำความเข้าใจถ้อยคำและสังเกตบริบทหรือเนื้อความแวดล้อมว่ากำหนดความหมายส่วนรวมไปในทิศทางใด
 ๔. ต้องระลึกไว้เสมอว่าการตีความไม่ใช่การถอดคำประพันธ์ เพราะการถอดคำประพันธ์ คือ การเรียบเรียงจากถ้อยคำของบทประพันธ์มาเป็นร้อยแก้วให้ครบทั้งคำและความ แต่การตีความ คือ การจับความคิดหรือแนวคิดของผู้เขียนที่แฝงไว้ในเรื่อง
 ๕. การเขียนเรียบเรียงถ้อยคำที่ได้จากการตีความนั้นจะต้องให้มีความหมายชัดเจน
 ๖. การตีความไม่ว่าจะเป็นการตีความเนื้อหาหรือน้ำเสียงก็ตาม เป็นการตีความตามความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของผู้ตีความเอง เพื่อสรุปความคิดทั้งหมดแล้วจับเจตนาอันแท้จริงของข้อความหรือเรื่องราวที่ผู้ส่งสารต้องการแสดงออกมา ดังนั้น ผู้อ่านอาจจะไม่เห็นพ้องด้วยก็ได้
- ทั้งนี้การอ่านตีความต้องพิจารณาเรื่องราวที่อ่านในด้านต่างๆ ดังนี้
๑. พิจารณาจากเนื้อความ หมายถึง พิจารณาเนื้อหาที่ทำให้ผู้อ่านรับรู้หรือเกิดความคิด อาจกล่าวอย่างตรงไปตรงมาหรือกล่าวโดยเปรียบเทียบหรือใช้สัญลักษณ์
 ๒. พิจารณาจากความรู้สึก คือ อารมณ์ที่ประกอบมากับข้อความ

๓. พิจารณาจากน้ำเสียง คือ ท่าทีหรือทัศนะของผู้แต่งต่อสิ่งที่กล่าวถึง มักผสมผสานไปกับความรู้สึก เช่น รู้สึกโกรธจะใช้คำน้ำเสียงเกรี้ยวกราด รู้สึกเย้ยหยันจะใช้น้ำเสียงประชด เสียดสี เป็นต้น

๔. พิจารณาจากจุดมุ่งหมาย คือ ความตั้งใจหรือสำนึกของผู้แต่งที่แสดงออกมา

๕. พิจารณาจากความหมายนัยประหวัดหรือนัยแฝงที่ต้องอาศัยการตีความมากกว่าความหมายโดยตรง

๖. พิจารณาสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นส่วนที่ใช้สื่อความหมายแทนบางสิ่งที่ต้องการสื่อความหมายโดยตรงหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรมแทนสิ่งที่เป็นนามธรรมซึ่งผู้อ่านจะต้องเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกันหรือใช้วิธีการเทียบเคียงเพื่อพิจารณาความหมายของสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนเลือกใช้

๗. พิจารณาจากบริบทสังคม คือ พิจารณามุมหลังของผู้แต่งรวมถึงบริบทสังคมหรือสภาพสังคม เหตุการณ์บ้านเมืองในขณะสร้างงานเขียนนั้นเพื่อให้สามารถทำความเข้าใจงานได้ดีขึ้น

๑.๓ การอ่านขยายความ

การอ่านขยายความ เป็นการขยายความคิดโดยใช้จินตนาการให้กว้างขวางลึกซึ้งจากข้อเท็จจริงที่มีอยู่ จนสามารถคาดคะเน พยากรณ์หรือประเมินเป็นข้อสรุปได้ การอ่านเพื่อขยายความจึงเป็นการอ่านเพื่อนำมาอธิบายเพิ่มเติมให้มีความละเอียดเพิ่มมากขึ้นจากเนื้อความเดิมที่มีอยู่ ทั้งนี้การอ่านเพื่อขยายความสามารถใช้วิธีการยกตัวอย่างประกอบหรือมีการอ้างอิงเปรียบเทียบเพื่อให้ได้เนื้อความที่กว้างขวางออกไปจนเป็นที่เข้าใจยิ่งขึ้น การอ่านขยายความสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

๑. การกล่าวถึงสาเหตุและผลที่สัมพันธ์กัน
๒. การยกตัวอย่างหรือข้อเท็จจริงมาประกอบเนื้อเรื่องเดิม
๓. การอธิบายสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นเพิ่มเติม
๔. การคาดคะเนสิ่งที่น่าจะเป็น หรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไป โดยอาศัยข้อมูลเหตุผลจากเรื่องเดิมเป็นพื้นฐานการคิดคาดคะเน
๕. การขยายความโดยการให้คำนิยามหรือให้คำจำกัดความ ซึ่งเป็นการให้ความหมายของประเด็นสำคัญนั้นๆ
๖. การขยายความโดยการเปรียบเทียบอาจเป็นการเปรียบเทียบความเหมือนหรือความต่างก็ได้ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

ทั้งนี้การอ่านขยายความมีหลักการพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

๒. พิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับความคิดหลักในเรื่องนั้นๆ ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น ในเนื้อเรื่อง โดยพิจารณาว่าเนื้อความตอนใดเป็นข้อเท็จจริง ตอนใดเป็นข้อคิดเห็น ความรู้สึกหรือ อารมณ์ของผู้เขียน ผู้เขียนเจตนาอย่างไรในการเขียน และการมุ่งหวังให้ผู้อ่านตอบสนองอย่างไร

๓. การเกิดความคิดแทรกและความคิดเสริม ความคิดแทรกเป็นความคิดที่เกิดขึ้นในขณะที่ อ่าน ส่วนความคิดเสริมเป็นความคิดที่เกิดขึ้นหลังจากที่อ่านเรื่องจบแล้ว

๑.๔ ตัวอย่างการอ่านแปลความ ดีความและขยายความ

การอ่านแปลความ ดีความและขยายความจากบทประพันธ์

อย่าเอื้อมเด็ดดอกฟ้า	มาถนอม
สูงสูดมือมักตรอม	อกใช้
เด็ดแต่ดอกพยอม	ยามยาก ชมนา
สูงก็ลอยด้วยไม้	อาจเอื้อมเอาถึง

(โคลงโลกนิติ : สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร)

แนวทางการแปลความ ดีความและขยายความบทประพันธ์ โคลงโลกนิติ มีดังนี้

๑) การแปลความ จากบทประพันธ์แปลความได้ว่า ไม่ควรมุ่งหมายเด็ดดอกฟ้า หรือ ดอกไม้ที่หายาก มาไว้ในครอบครอง เพราะดอกไม้เหล่านั้นมักอยู่สูงหรืออุปมาเหมือนอยู่ในที่ห่างไกล ก็ย่อมสร้างความลำบากในการได้มา ตรงข้ามกับดอกไม้ทั่วไป เช่น ดอกพยอม ดอกไม้ที่สามารถ หาได้โดยง่าย แม้จะอยู่ที่สูงก็สามารถหามาไว้ในครอบครองได้

๒) การตีความ จากบทประพันธ์กวีใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝงหรือความหมาย นัยประหวัด ๒ คำ คือ ดอกฟ้า และดอกพยอม เพื่อสื่อถึงสตรี ๒ ประเภท คือ สตรีสูงศักดิ์ และสตรี สามัญ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองให้สมฐานะของแต่ละบุคคล กล่าว คือ การมุ่งปรารถนาสตรีสูงศักดิ์ ก็ย่อมเผชิญข้อขัดข้องเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคม ซึ่งอาจทำให้ ได้รับความเดือดร้อน ตรงข้ามกับสตรีสามัญที่มีอยู่ทั่วไป ซึ่งไม่มีอุปสรรคในการรับไว้เป็นคู่ครอง

๓) การขยายความ จากบทประพันธ์ข้างต้น หากพิจารณาอย่างลึกซึ้ง อาจพิจารณา ได้ว่า บทประพันธ์นี้แสดงกรอบความคิด ค่านิยมเรื่อง การเลือกคู่ครอง ในสังคมไทยสมัย ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ และอาจย้อนขึ้นไปถึงปลายกรุงศรีอยุธยา ด้วยโคลงโลกนิติ ฉบับสมเด็จพระเจ้า- บรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ทรงชำระและดัดแปลงจากฉบับกรุงศรีอยุธยา

กรอบความคิด ค่านิยมดังกล่าว แสดงให้เห็นความแตกต่างของสถานภาพทางสังคม ที่ไม่ยอมรับการเลือกคู่ครองที่มีสถานภาพแตกต่างกัน เช่น ชายสามัญกับสตรีสูงศักดิ์ ซึ่งกรอบ ความคิดดังกล่าวยังปรากฏในวรรณคดีร่วมสมัยอีกหลายเรื่อง เช่น ขุนช้างขุนแผน ตอนขุนแผน เข้าห้องนางแก้วกิริยาว่า “ตัวไทยเอาใจไปคบทาส” อันเป็นคำพูดที่นางแก้วกิริยากล่าวกับขุนแผน ว่าขุนแผนเป็นไท มีศักดิ์ตระกูลสูง ก็ไม่ควรมาข้องเกี่ยวกับนางที่เป็นเสมือนทาสขัดดอกที่พระยา- สุขโขทัยนำมาขัดไว้กับขุนช้าง เป็นต้น

การอ่านแปลความ ดีความและขยายความบทร้อยกรองร่วมสมัย
เรื่อง จันทรเจ้าขา ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

จันทรเอยจันทรเจ้าขา	ฉันเกิดมาในเมืองหลวง
จันทรเด่นเห็นเต็มดวง	โชติช่วงอยู่รูลังคา
จันทรจำจันทรเจ้าเอย	ฉันไม่เคยได้ศึกษา
วันวันวิ่งไปมา	ขายมาลัยให้รถยนต์
จันทรเอยพระจันทรเจ้า	ฉันต้องเฝ้าอยู่บนถนน
แดดร้อนไม่ร้อนรน	เท่าร้อนใจไม่มีกิน
จันทรเอยจันทรเจ้าขา	ขอหลังคาคลุมแผ่นดิน
ขอมุ้งกันยุงริน	ขอผ้าห่มให้คลายหนาว
จันทรจำจันทรเจ้าเอย	ฉันไม่เคยรู้เรื่องราว
ก. ไก่ ข. ไข่ดำ	ขอครูด้วยช่วยสอนฉัน
จันทรเอยพระจันทรเจ้า	ขอคนเรารักผูกพัน
ขอสิทธิเท่าเทียมกัน	ขอสักวันฉันมีกินฯ

แนวทางการอ่านแปลความ ดีความและขยายความบทร้อยกรองร่วมสมัยเรื่อง จันทร เจ้าขา มีดังนี้

๑) การแปลความ จากบทประพันธ์ “จันทรเจ้าขา” กล่าวถึง “ฉัน” กำลังขอพรจาก พระจันทร์ ว่า “ฉัน” เกิดมาในเมืองหลวง แต่ละคนมองเห็นพระจันทร์ผ่านรูลังคา จากนั้นแล้วว่า “ฉัน” ไม่เคยได้รับการศึกษา หาเลี้ยงชีวิตด้วยการขายพวงมาลัยตามท้องถนนพอให้มีกินไปวันวัน จากนั้นเป็นการขอพรว่าขอที่พักอาศัยที่มีหลังคามิดชิด มีมุ้งกันยุงริน มีผ้าห่มไว้คลายหนาว และ กล่าวเพิ่มเติมว่าตนเองไม่รู้หนังสือ จึงอยากขอโอกาสเล่าเรียน สุดท้ายเป็นคำขอที่เป็นอุดมคติ สูงสุด คือ ขอให้คนรักกัน และมีสิทธิเท่าเทียมทั้งด้านการศึกษา ที่อยู่อาศัย และการประกอบอาชีพ

๒) การตีความ จากบทประพันธ์ “จันทร์เจ้าขา” กวีใช้กลวิธีการนำเสนอวิธีนิพนธ์โดยการนำบทร้องเล่นของเด็กที่ว่า “จันทร์เอ๋ยจันทร์เจ้า ขอข้าวขอแกง...” ซึ่งเป็นการขอพรจากพระจันทร์ มานำเสนอในมุมมองใหม่ ที่ยังคงสถานะความเป็นผู้ให้ของพระจันทร์ แต่สถานะของผู้ขอเปลี่ยนไป กลายเป็นผู้ขาดสวัสดิการ ขาดการศึกษา ที่ขอให้ตนเองมีกิน มีการศึกษา มีที่อยู่เหมือนคนอื่นทั่วไป ทั้งกวียังแทรกน้ำเสียงเสียสละสังคมไว้ในคำขอสุดท้ายของ “ฉัน” ว่า “ขอคนเรารักผูกพัน ขอสิทธิเท่าเทียมกัน” ซึ่งเป็นอุดมคติขั้นสูงที่ทุกๆ สังคมพึงมี แต่คำขอนี้กลับเป็นความตั้งใจของเด็กคนหนึ่งที่ตั้งใจไม่เคยเหลียวแล และแม้จะถูกมองข้ามแต่คำขอสุดท้ายก็ยังแสดงความเผื่อแผ่ไปสู่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

๓) การขยายความ สามารถอธิบายขยายความโดยจำแนกประเด็นดังนี้

๓.๑) เนื้อหา จุดเด่นของกวีร่วมสมัยคือการเลือกเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน เป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องที่แก้ไขได้ยาก บทกวีร่วมสมัยเรื่อง “จันทร์เจ้าขา” นอกจากจะเสนอเนื้อหาความต้องการปัจจัยสี่แล้ว เนื้อหาของบทกวียังแสดงออกถึงการเรียกร้องเชิงอุดมคติ คือ ขอคนเรารักผูกพันกัน และขอสิทธิเท่าเทียมกันในสังคม

๓.๒) ความรู้สึก บทร้อยกรองร่วมสมัยเรื่อง “จันทร์เจ้าขา” ได้เลือกเสนอปัญหาของเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพมหานครที่มีปัญหาสังคมอยู่ในความเจริญรุ่งเรืองหรือหรรษา แต่อีกมุมหนึ่งของความรุ่งเรืองหรือหรรษานั้น กลับมีกลุ่มคนที่ขาดโอกาส ยากจนและไร้การศึกษา กวีมีเจตนาที่จะชี้ให้เห็น “ภาพขัดแย้ง” ที่เป็น “ช่องว่าง” ของสังคม คือสภาพความยากจน การดิ้นรนเพื่อปากท้องสภาพของเด็กไร้การศึกษาแม้ว่าจะอยู่ในเมืองหลวงที่มีคนร่ำรวยและมหาเศรษฐีมากมาย

๓.๓) น้ำเสียง เนื้อหาของบทร้อยกรองที่เสนอให้เห็น คือ แง่มุมของชีวิตคนที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวง เป็นชีวิตที่ยากไร้ในทุกๆ ด้าน แต่ไม่สามารถเรียกร้องสิ่งเหล่านี้จากใครได้ จึงเรียกร้องจากพระจันทร์ โดยกวีนำเสนอบทประพันธ์ให้สอดคล้องกับบทร้องเล่น แต่นำมาเขียนเสนอให้มีเนื้อหาสาระที่สะท้อนชีวิตในปัจจุบัน

๓.๔) จุดมุ่งหมาย แนวความคิดและมุมมองในเรื่อง “จันทร์เจ้าขา” เป็นการสะท้อนให้ผู้อ่านตระหนักว่าสภาพสังคม เช่น เด็กชายพวงมาลัยที่คนทั่วไปพบเห็นจนชินตานั้น มีปัญหาใหญ่ที่รบกวนการแก้ไขอยู่ด้วย โดยบทกวีสะท้อนให้เห็นปัญหาคุณภาพชีวิตของคนอีกกลุ่มในสังคมเมืองหลวง คือปัญหาที่อยู่อาศัย ขาดการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ทำให้คุณภาพชีวิตต่ำซึ่งกวีหวังว่าผู้รับผิดชอบจะนำปัญหาไปแก้ไข แม้ว่าจะแก้ไขยากในสังคมทุนนิยม แต่อย่างน้อยผู้อ่านก็ยังได้ตระหนักถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ด้วยหวังว่าคงจะมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ด้อยโอกาส ได้สนับสนุน ผลักดันให้เขาได้รับสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน คือ มีกิน มีการศึกษา และมีสิทธิเท่าเทียมกับคนอื่นในสังคม

การอ่านแปลความ ตีความและขยายความบทโฆษณา

เปิดโอกาสทางธุรกิจให้กับตัวเอง!

นี่คือช่องทางที่จะนำมาซึ่งรายได้แบบไร้ขีดจำกัดโดยไม่กระทบกับงานประจำเพียงสมัครเป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องสำอาง to be angel ผลิตภัณฑ์นำเข้าจากสหรัฐอเมริกาเพื่อสาวไทย โดยเฉพาะจะทำให้คุณมีรายได้ต่อเดือนเพิ่มมากขึ้น นี่คือการบอกเล่าจากคุณลดาวัลย์ สระบัวแก้ว ตัวแทนจำหน่ายจากภาคตะวันออก “เดิมดิฉันทำงานประจำในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง มีรายได้ประจำพอมีพอกินในแต่ละเดือน แต่เมื่อมาสมัครเป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องสำอาง to be angel ทำให้ต่อเดือนดิฉันมีรายได้เพิ่มมากขึ้น จนตอนนี้ส่งให้ลูกเรียนจบปริญญาตรีได้ ๑ คนแล้วค่ะ ชีวิตดีขึ้นมากอยากให้ผู้ที่สนใจลองมาสมัครดู แล้วคุณจะรู้ว่าเครื่องสำอาง to be angel นอกจากจะทำให้คุณสวยแล้วยังจะทำให้ครอบครัวมีความสุขมากขึ้นด้วยค่ะ”

สนใจสมัครเป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องสำอาง to be angel ได้ที่ ๐-๒๒๔๘-๓๒๖๑ หรือ www.tobe_angle.com

แนวทางการอ่านแปลความ ตีความและขยายความบทโฆษณา ผู้รับสารจะต้องรู้จักการวิเคราะห์แยกแยะข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น แล้วทำความเข้าใจกับสารนั้นๆ ว่าหมายถึงอะไรเป็นอย่างไร จากตัวอย่างบทโฆษณาของธุรกิจขายเครื่องสำอาง to be angel สามารถแปลความตีความและขยายความได้ ดังนี้

๑) การแปลความ จากบทโฆษณาแปลความได้ว่า เครื่องสำอาง to be angel เป็นเครื่องสำอางนำเข้าจากสหรัฐอเมริกาที่กำลังต้องการรับสมัครตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถสมัครได้สองช่องทางคือ โทรศัพท์และเว็บไซต์ของผลิตภัณฑ์

๒) การตีความ จากบทโฆษณาตีความได้ว่า อาชีพตัวแทนจำหน่ายเครื่องสำอาง to be angel จะทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นแต่อย่างไรก็ตามโฆษณาดังกล่าวมีรูปแบบการใช้ภาษาเพื่อจูงใจพนักงานประจำโดยชี้ให้เห็นว่าการสมัครเป็นตัวแทนจำหน่ายจะช่วยเพิ่มรายได้โดยไม่กระทบต่องานประจำ โหมมน้าวให้เชื่อด้วยการใช้คำบอกเล่าของผู้มีประสบการณ์ ซึ่งอาจจะจริงหรือไม่จริงก็ได้

๓) การขยายความ จากบทโฆษณาสามารถขยายความได้ว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพขายสินค้าชนิดนี้จะมีรายได้ดี และสินค้าที่นำมาขายก็เป็นสินค้ามีคุณภาพซึ่งนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ผู้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เกิดความมั่นใจ

การอ่านแปลความ ดีความ ขยายความวรรณคดีเรื่อง โคลงกำสรวลสมุทร

๑ โฉมแม่จักผากฟ้า	เกรงอินทร หยอกนา
อินทรท่านเทิกเอา	สู่ฟ้า
โฉมแม่จักผากดิน	ดินท่าน แล้วแฮ
ดินฤชัดเจ้าหล้า	สู่สี่ สองสี่ ฯ
๑ โฉมแม่ผากน่านน้ำ	อรรณพ แลฤ
เยียวนาคเขยชมอก	พีใหม่
โฉมแม่รำพึงจบ	จอมสวาลดี ภูเอย
โฉมแม่ไครสงวนได้	เท่าเจ้า สงวนเอง ฯ

(โคลงกำสรวลสมุทร)

๑) การแปลความ จากโคลงกำสรวลสมุทร ๒ บทข้างต้น สามารถอธิบายความได้ว่าเป็นการแสดงความรัก ความเป็นห่วงของกวีที่มีต่อสตรีคนรัก โดยกวีแสดงแนวคิดว่ายามที่ตนต้องเดินทางจากเคหสถาน ก็ควรจะหาที่ฝากฝัง ช่วยดูแลสตรีคนรักให้ปลอดภัยจากชายอื่น ในกวีนิพนธ์บทนี้กวีแสดงความกังวลใจการหาผู้ฝากฝัง และก็เกรงผู้ฝากฝังจะล่วงเกินสตรีคนรักของตนเสียเอง ดังนี้

- บทที่ ๑ บทที่ ๑ จะฝากนางไว้บนฟ้า ก็เกรงพระอินทร์จะหยอกเย้า ล่วงเกิน
 บทที่ ๒ พระอินทร์อาจลอบพานางไปไว้บนสวรรค์
 บทที่ ๓ จะฝากนางไว้กับแผ่นดินนั้น
 บทที่ ๔ ดินก็อาจขุดเจ้าหล้าผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน (อาจอธิบายความได้ ๒ ระดับ คือ พระมหากษัตริย์ผู้ปกครองแผ่นดิน และ พระพรหมผู้สร้างแผ่นดิน) ที่จะพานางไปครอบครอง
 บทที่ ๒ บทที่ ๑ จะฝากนางไว้กับห้วงน้ำ มหาสมุทรกระนั้นหรือ
 บทที่ ๒ ก็เกรงว่าพระยานาคมาลอบขมนางผู้เป็นที่รัก ซึ่งจะทำให้กวี รุ่มร้อนเป็นกังวลเหมือนไฟไหม้อยู่ในอก
 บทที่ ๓ ด้วยโฉมแม่อันเป็นที่รักยิ่ง เกินกว่าจะพรรณนาได้จบครบถ้วน
 บทที่ ๔ ตัวของนางนั้นไม่มีใครดูแลให้ความคุ้มครองได้เท่ากับนางดูแล ตัวของนางเอง

๒) การตีความ จากบทประพันธ์นี้ แสดงความรุ่มร้อน กังวลใจของกวีในการจะหาที่ปลอดภัยฝากฝังสตรีคนรักในยามที่ตนต้องเดินทางไปไกล ด้วยสตรีนางนี้เป็นผู้งามพร้อม โดยพิจารณาจากคำ “โฉมแม่” ซึ่งคำว่าโฉม ช่วยเพิ่มศักดิ์ของคำว่า “แม่” ให้สูงส่งมากขึ้น คือมิใช่งามเพียงรูปร่างภายนอก แต่ถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติความงามภายในอีกด้วย นอกจากนี้ใน ๒ บาทแรก ยังแสดงคุณลักษณะความงามของนางผ่านกริยา “เทิก” ของพระอินทร์ อันหมายถึง การเทิดไว้ยกไว้ให้สูง ทั้งในสองบาทถัดมา ยังแสดงคุณลักษณะของนางว่า แม้แต่พระพรหม (เจ้าหล้า) ก็ยังมีอาจห้ามความรู้สึกที่มีต่อสตรีนางนี้ได้

ความในโคลงบทถัดไป ๓ บาทต้น ยังคงลักษณะเช่นเดียวกับโคลงบทก่อนหน้านี้คือการแสดงความเป็นห่วง และห่วงแหนสตรีคนรัก ดังที่กล่าวว่าหากจะฝากไว้กับมหาสมุทร พระยานาคก็จะมาลักลอบพาไปครอบครอง ด้วยคุณสมบัติและรูปโฉมของนางนั้นมีอาจกล่าวให้ครบถ้วนได้แต่ในบาทสุดท้าย กวีแสดงความคิดรวบยอดว่า ไม่มีใครจะสามารถดูแลตัวนางได้เท่ากับตัวของนางเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคิดรวบยอดของกวี ที่แต่เดิมมองสตรีว่าเป็นเพียงผู้อ่อนแอ ควรค่าแก่การทะนุถนอมและเป็นผู้ที่ไม่สามารถดูแลปกป้องตัวเองได้ จึงนำไปสู่การหาสถานที่ปลอดภัยเพื่อฝากฝังคุ้มครองนางอันเป็นที่รัก มาสู่การยอมรับในศักดิ์อันเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายว่าสตรีใดก็ตามย่อมมีสิทธิ และความสามารถในการดูแลคุ้มครองตนเองให้ปลอดภัยจากอันตรายได้ด้วยตนเองเช่นเดียวกับผู้ชาย

๓) การขยายความ จากคำประพันธ์ข้างต้น สามารถพิจารณาเชื่อมโยงไปถึงชนบ ความเชื่อของสังคมไทย ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพยดาว่ามีอำนาจสามารถปกป้องคุ้มครอง อวยชัยให้พรมนุษย์ได้ จึงถือว่าความเชื่อดังกล่าวเป็นพลังหรือความหวังในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ นอกจากนั้นการสรุปความคิดรวบยอดยังแสดงให้เห็นอีกว่า กวีนับถือความรู้ความสามารถของมนุษย์ทั้งชายและหญิงในการปกป้องคุ้มครองตนเอง ซึ่งลักษณะดังกล่าวกวีในสมัยหลังได้นำไปแทรกไว้ในงานของตนเอง เช่น งานของพระยาตรัง เป็นต้น

การอ่านตีความและขยายความนิทานเรื่อง ลิงเปิดแผล

มีลิงฝูงหนึ่งอาศัยอยู่ในป่าข้างเขาใหญ่พวกมันกระโดดโลดเต้นสนุกสนานไปตามประสาลิง มีลิงน้อยตัวหนึ่งกระโดดไปตามกิ่งไม้ แต่วิทยายุทธ์คงจะน้อยไปหน่อย จึงคว่ำกิ่งไม้พลาดพลัดตกลงมากระทบตอไม้ข้างล่าง มีแผลแตกที่ท้องประมาณนิ้วเศษและมีเลือดไหลออกมา เหล่าเพื่อนลิงเห็นเข้าจึงลงจากต้นไม้มายืนมุงดูรอบข้าง มีตัวหนึ่งคล้ายกับจะเป็นหัวหน้าฝูงเข้าไปใกล้ร้องเจี๊ยกๆ ซึ่งอาจแปลว่า “เป็นไงพวก”

ร้องไม่ร้องเปล่า ใช้มือทั้งสองแหวกแผลดูเหมือนเป็นหมอตระคนไข้ แต่เป็นหมอที่ใช้ไม่ได้ เพราะไม่ได้ล้างมือให้สะอาดก่อน แผลที่แตกอยู่แล้วก็เลยฉีกกว้างขึ้น

เจ้าจ๋อจ๋อร้อง...จ๊าก...ด้วยความเจ็บ เหล่าวงศาตมณาดิสิงทั้งฝูงก็แตกฮือด้วยความตกใจ สักพักก็กลับมางมใหม่ อีกตัวหนึ่งก็เข้ามาดูแผลโดยการแหวกแผลดูอีก ตัวแล้วตัวเล่าก็ทำแบบเดียวกัน แผลก็ยิ่งเหวอะหะมากขึ้น เจ้าลิงน้อยสุดจะทน ถึงกับหมดแรง ร้องไม่ออก นอนแน่นิ่งไป เมื่อเห็นเพื่อนนอนนิ่งฝูงลิงต่างแยกย้ายออกไป

วันรุ่งขึ้น แผลเริ่มระบบ ลิงน้อยได้แต่นอนหายใจระทวยระยริน เพื่อนฝูงเห็นว่ายังไม่ตาย ก็ทยอยเข้ามาใหม่ มาถึงก็แหวกแผลดูอีก หลายตัวเข้าแผลก็ฉีกกว้างจนเห็นไส้ เลือดไหลนอง มีตัวหนึ่งเข้าไปดึงไส้ออกมาดู อีกตัวหนึ่งดึงจนไส้ออกมาทั้งหมด ไม่ถึงเย็นเจ้าลิงน้อยผู้โชคร้ายก็ถึงกาลอวสาน มันจบชีวิตอย่างทรมาณและน่าเวทนา ด้วยความหวังดีและความอยากรู้อยากเห็นของเพื่อนพ้องพี่น้องของมันนั่นเอง

(กิตติงไต้สตั้มมา : พระธรรมกิตติวงศ์)

แนวทางการแปลความ ตีความและขยายความนิทานเรื่อง ลิงเปิดแผล มีดังนี้

๑) แปลความ จากนิทานเรื่อง ลิงเปิดแผล สามารถแปลความได้ว่า ลิงน้อยตัวหนึ่งประสบเหตุตกลงมาจากต้นไม้ได้รับบาดเจ็บบริเวณท้องเป็นแผลยาว ลิงๆ ทุกตัวในฝูงจึงเข้ามามุงดูและแหวกแผลของเจ้าลิงน้อยออกดูด้วยความอยากรู้อยากเห็น จนในที่สุดเจ้าลิงน้อยก็ตายลง

๒) การตีความ จากนิทานเรื่อง ลิงเปิดแผล แสดงให้เห็นว่าความหวังดีและความอยากรู้อยากเห็นของคน ทำให้กลายเป็นการสอดรู้สอดเห็น เข้าไปยุ่งเรื่องของคนอื่น ถ้าเป็นไปได้โดยไร้ขอบเขตก็จะมีแต่โทษ ก่อความเสียหายอย่างไม่คาดคิด

๓) การขยายความ ความหวังดีและความอยากรู้อยากเห็นของคน ทำให้เป็นการสอดรู้สอดเห็นและชอบเข้าไปยุ่งในเรื่องของผู้อื่น แม้จะเป็นเรื่องธรรมดาของคนทั่วไป แต่ถ้าเป็นไปได้โดยไร้ขอบเขต ขาดความรู้ก็จะมีแต่โทษ แม้บางเรื่องจะเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่ใหญ่โต แก้ไขได้ไม่ยาก แต่ถ้าขาดความรู้ความเข้าใจในการแก้ไขเรื่องราวก็อาจบานปลายลุกลามกลายเป็นเรื่องใหญ่โตเกิดความเสียหาย โดยเฉพาะเรื่องการใช้คนต้องศึกษาว่าคนคนนั้นมีความสามารถมากน้อยแค่ไหน ถ้าเราใช้คนไม่เป็น ใช้คนไม่ถูกเรื่อง ก็อาจจะไปสร้างปัญหาใหญ่โตหรือเพิ่มปัญหาให้มากขึ้น จนยากที่จะแก้ไขหรือมีบางเรื่องไม่ได้ใหญ่โตอะไร แต่พูดต่อๆ กันไป ปากต่อปากก็จะทำให้เรื่องบานปลายน่ากลัวขึ้นไปเรื่อยๆ

ในการรับสารที่ผู้เขียนสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตามตัวอักษร ผู้อ่านจะต้องรู้ความหมายของคำศัพท์สำนวนโวหารในเรื่อง อธิบายความหมายได้ถูกต้อง เรียกว่า *การอ่านแปลความ* ถ้าผู้อ่านพิจารณาเนื้อหาสาระใจความสำคัญและบริบท หรือศึกษาจากภูมิหลังของผู้เขียน ผู้อ่านจะค้นพบ

ความหมายที่แฝงไว้ในเนื้อหานั้นๆ เรียกว่า *การอ่านตีความ* ซึ่งการตีความเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้อ่านอาจตีความได้ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ทั้งนี้ การอ่านจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น หากผู้อ่านรู้จักอธิบายขยายความให้ผู้อื่นรับรู้ได้ด้วย *การอ่านขยายความ* ดังนั้น การอ่านแปลความ ตีความและขยายความจึงเป็นทักษะในการรับสารและการส่งสารที่นักเรียนควรฝึกฝน

๒ การอ่านเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์และประเมินค่า

๒.๑ การอ่านเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์

การอ่านเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านสามารถระบุลักษณะข้อมูล เป็นความสามารถในการจำแนกประเภทของข้อมูล ระบุแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังข้อมูลที่ปรากฏ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการพิจารณาแยกแยะ เปรียบเทียบความต่างของข้อมูล การตีความ ประเมินว่าข้อมูลใดเป็นจริง ข้อมูลใดเป็นเท็จ รวมถึงการระบุข้อสันนิษฐานหรือข้อตกลงเบื้องต้นที่อยู่เบื้องหลังข้อมูลที่ปรากฏ การนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่อาศัยข้อมูลจากประสบการณ์เดิมมาร่วมพิจารณาด้วย

หลักการอ่านเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ มีดังนี้

๑) ทบทวนพิจารณาเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการใด หรือคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ใดจากความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมที่มีอยู่

๒) ระบุเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการ หรือเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

๒.๒ หลักการอ่านเพื่อประเมินค่า

การอ่านประเมินค่า เป็นการอ่านเพื่ออธิบายลักษณะดี ลักษณะบกพร่องของงานเขียนในแง่มุมต่างๆ ได้แก่ ด้านเนื้อเรื่อง ด้านความคิดเห็น ด้านทำนองการแต่ง เป็นต้น อธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจ แล้วต้องวินิจฉัยว่างานนั้นเขียนดีหรือไม่ดี ผู้ประเมินค่าจะต้องหยิบยกส่วนประกอบที่สำคัญมาวิพากษ์วิจารณ์ทุกแง่มุมเพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตามตามมุมมองของผู้ประเมินค่า การอ่านประเมินค่าช่วยให้เกิดงานเขียนที่สร้างสรรค์ ทำให้ผู้แต่งสร้างสรรค์งานคุณภาพเพื่อผู้อ่านและช่วยให้งานเขียนแพร่หลายยิ่งขึ้น การอ่านเพื่อประเมินค่านั้นนอกจากเราจะได้รับความรู้ความเพลิดเพลินและสนุกสนานแล้วยังได้รับข้อคิดอีกหลายประการ ผู้อ่านที่ดีควรแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นได้อีกด้วย

หลักการอ่านเพื่อประเมินค่า มีดังนี้

๑) ใช้วิจารณ์ญาณใคร่ครวญไตร่ตรองทุกแง่มุมของงานเขียน ต้องค้นหาข้อดี ข้อบกพร่องของงานเขียนให้ได้

๒) พิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบคำประพันธ์ หรือลักษณะคำประพันธ์ที่ใช้ ขนบธรรมเนียมในการแต่ง คือ กลวิธีในการประพันธ์ที่นิยมกันว่าดีงามและถือปฏิบัติสืบต่อกันมา บทประพันธ์ที่ไม่สอดคล้องกับธรรมเนียมนิยม ไม่ถือว่าผิด หากแต่จะเป็นคำประพันธ์ที่ไม่งาม สมบูรณ์ในความนิยมของผู้อ่าน

๓) พิจารณาสวนประกอบและเนื้อหา โครงสร้างเนื้อหาของงานเขียนแต่ละประเภท เช่น พิจารณาเกี่ยวกับโครงเรื่อง แนวคิด จุดมุ่งหมาย เนื้อเรื่อง ข้อขัดแย้งและข้อคิดเห็นของผู้เขียน ส่วนงานเขียนบันเทิงคดีจะพิจารณาเกี่ยวกับโครงเรื่อง แนวคิด เนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก บรรยากาศและบทเจรจา

๔) พิจารณาการวางตัว โดยคำนึงถึงความชำนาญในการเขียน เช่น การตั้งชื่อเรื่อง วิธีการเล่าเรื่อง วิธีการดำเนินเรื่อง การจบเรื่องและการนำเสนอที่แปลกใหม่

๕) พิจารณาภาษาที่ใช้ ความสามารถในการใช้ถ้อยคำภาษา เช่น การใช้คำ ประโยค สำนวนโวหาร เป็นต้น

๖) พิจารณาคคุณค่าของงานเขียน พิจารณากว้างๆ ๔ ประเด็น คือ

๖.๑) คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คือ ความไพเราะของบทประพันธ์ ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ ความรู้สึกและจินตนาการตาม ความหมายของถ้อยคำและภาษาที่ผู้แต่งเลือกใช้เพื่อให้มีความหมายกระแทกใจผู้อ่าน รวมทั้งกลวิธีการนำเสนอ ก็จะใช้วิธีนำเสนอเพื่อให้วรรณคดีและวรรณกรรมนั้นๆ น่าสนใจ น่าติดตามหรือน่าประทับใจต่างๆ เช่น เสนอสาระสำคัญอย่างตรงไปตรงมา หรือเสนอแบบให้ตีความหรือความเปรียบ เป็นต้น

๖.๒) คุณค่าด้านเนื้อหาสาระ คือ แนวคิดและสารที่ผู้ประพันธ์นำเสนอ แนวคิด หมายถึง สาระข้อคิดเห็นหรือความตั้งใจของกวีที่ต้องการจะสื่อมายังผู้อ่าน กวีจะเชื่อมโยงโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนาและส่วนประกอบต่างๆ ทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อแสดงแก่นเรื่อง หรือแนวคิดสำคัญออกมา แก่นเรื่องจะมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันไป

๖.๓) คุณค่าด้านสังคม วรรณคดีและวรรณกรรมจะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมและวรรณคดีที่ดีสามารถจรรโลงสังคมได้อีกด้วย ความรู้หรือความคิดที่ส่งออกมา หากคนในสังคมได้อ่านได้รับรู้ก็มีผลให้นำไปช่วยกันพัฒนาสังคม แก้ปัญหาสังคมหรือเกิดความละอายที่จะกระทำชั่ว ก็จะทำให้สังคมมีความเจริญมีความสุขสงบขึ้น

๖.๔) การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้อ่านอ่านแล้วได้รับประโยชน์ทั้งความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงจากสาร ทั้งทางด้านวรรณศิลป์และสังคม นอกจากนั้นยังได้ข้อคิด คติเตือนใจ สามารถนำแนวคิดและประสบการณ์จากเรื่องทีอ่านไปประยุกต์ใช้หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

๒.๓ ตัวอย่างการอ่านคาคะเนเหตุการณ์และประเมินค่า

การอ่านประเมินค่าพระโอวาท

ของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว.ชื่น นพวงศ์)

ผู้ปกครองที่ไม่ตั้งอยู่ในศีล ย่อมประพฤติดุจจริตทำให้ผู้อยู่ในปกครองเดือดร้อนด้วย อธรรม ปราศจากความเมตตากรุณา ฝ่ายผู้อยู่ในปกครองที่ปราศจากศีล เป็นคนชั่ว เป็นผู้ร้าย ก่อความเดือดร้อนต่างๆ ทั้งแก่ผู้อยู่ในปกครองด้วยกัน และผู้ปกครองไม่เป็นอันประกอบอาชีพให้ เจริญ เพราะฉะนั้นศีลจึงจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ถ้าต่างตั้งมั่นอยู่ในศีล บ้านเมือง ก็จะมี ความสงบสุขราบคาบปราศจากโจรภัย และทุจริตทั้งปวง

(ธรรมจักร)

แนวทางการอ่านประเมินค่าคำสอนของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว.ชื่น นพวงศ์) มีดังนี้

๑) รูปแบบ คำสอนหรือพระโอวาทมีวิธีการนำเสนอโดยใช้ความเรียงร้อยแก้ว และยก ข้อความขึ้นมาชี้ให้เห็นเหตุและผลของการไม่ตั้งอยู่ในศีลในธรรมของผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง

๒) ส่วนประกอบของเนื้อหา เนื้อหาของบทความมีความน่าเชื่อถือเพราะเป็น พระโอวาทของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว.ชื่น นพวงศ์) เนื่องจาก พระองค์เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ

พระโอวาทนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับว่า หากผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองไม่ตั้งมั่นอยู่ในศีล ในธรรม เป็นคนไม่ดีจะทำให้บ้านเมืองเดือดร้อน ดังนั้น ทั้งผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองจำเป็นต้อง อยู่ในศีลในธรรมจะทำให้บ้านเมืองมีความสงบสุขปราศจากโจรผู้ร้ายและทุจริตทั้งปวง เพราะ ศีลคือ หลักธรรมสำหรับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม

๓) รูปแบบของภาษาที่ใช้ คำสอนที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย หาก ทำความเข้าใจจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้

๔) คุณค่าของงานเขียน พระโอวาทนี้นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิต ประจำวันได้ คือ ถ้าเราทุกคนตั้งมั่นอยู่ในศีล บ้านเมืองก็จะมีแต่ความสงบสุข ปราศจากความ ทุจริตทั้งหลาย

การอ่านประเมินค่าพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

พระราชทานเนื่องในงานวันปิดภาคเรียนปีการศึกษา ๒๕๑๓ โรงเรียนจิตรลดา

ณ ศาลาภักดิ์ สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๔

“ผลที่ได้เป็นคะแนนที่เป็นประกาศนียบัตร หรือเป็นรางวัลนั้น มีประโยชน์อย่างไร ต้องเข้าใจว่าเราเป็นผู้เยาว์ เป็นเวลาที่จะต้องสะสมความรู้ ไม่ใช่การเรียนเพื่อเอาคะแนน เป็นการเรียนเพื่อที่จะเตรียมตัวสำหรับดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคมและเพื่อประโยชน์ของตัวเอง ไม่ใช่เรียนสำหรับให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองหรือครูปลื้มใจเท่านั้นเอง แต่สำหรับที่จะให้ตัวเองมีชีวิตรอดต่อไปในอนาคตแล้วก็เมื่อโตขึ้นจะรู้ว่าตัวทำดีหรือไม่ดี...”

แนวทางการอ่านประเมินค่าพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีดังนี้

๑) รูปแบบ พระบรมราโชวาทมีลักษณะเป็นความเรียง นำเสนอโดยการใช้คำง่ายๆ ใช้คำน้อยแต่กินความมาก สื่อความอย่างตรงไปตรงมา

๒) ส่วนประกอบของเนื้อหา เนื้อหาของพระบรมราโชวาทมีความน่าเชื่อถือเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช อีกทั้งสาระของพระบรมราโชวาทตอนนี้เป็นสัจธรรมหรือความจริงแท้ กล่าวคือ ผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริงไม่ได้วัดจากผลคะแนน แต่อยู่ที่การนำความรู้ที่มีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

พระบรมราโชวาทนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสะสมความรู้เพื่อตนเองและเพื่อประโยชน์แก่สังคม มีความสำคัญยิ่งกว่าคะแนนที่ดีหรือเพียงแค่เรียนให้พ่อแม่ปลื้มใจเท่านั้น

๓) คุณค่าของงานเขียน เน้นให้นักเรียนปฏิบัติตามพระบรมราโชวาท คือ หมั่นศึกษาหาความรู้ให้มาก เพื่อจะได้ นำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคตและทำประโยชน์ให้กับสังคมได้

การอ่านประเมินค่าบทเทศนา

รักของพ่อแม่ ทั้งรักแท้ และรักยั่งยืน

ลูกทุกคนคงเห็นชัดว่า ที่คุณพ่อคุณแม่ทำทุกอย่างให้แก่ลูกนั้น ก็ด้วยความรัก เราจึงควรรู้จักความรักของคุณพ่อคุณแม่ให้ดีสักหน่อย

เริ่มแรก รู้จักกันไว้ก่อนว่า ความรักนั้น ถ้าแยกตามหลักธรรม ก็แบ่งง่ายๆ ว่า มี ๒ แบบ

ความรักแบบที่ ๑ คือ ความชอบใจอยากได้เขามาสนองความต้องการของเราเพื่อทำให้ตัวเรามีความสุข ความชอบใจที่จะเอาเขามาบำเรอความสุขของเรา ชอบใจคนนั้น สิ่งนั้นเพราะจะมาสสนองความต้องการเป็นเครื่องบำรุงบำเรอเรา ทำให้เรามีความสุขได้ความรักแบบนี้มีมากมายทั่วไป

ความรักแบบที่ ๒ คือ ความอยากให้เขามีความสุข ความต้องการให้คนอื่นมีความสุข หรือความปรารถนาให้คนอื่นอยู่ดีมีความสุข ความรักของพ่อแม่เป็นแบบที่ ๒ นี้ คือ อยากให้ลูกมีความสุข

ความรัก ๒ แบบนี้ แทบจะตรงข้ามกันเลย

แบบที่ ๑ อยากได้เขามาบำเรอความสุขของเรา (จะหาความสุขจากเขา หรือเอาเขาามาทำให้เราเป็นสุข) แต่

แบบที่ ๒ อยากให้เขาเป็นสุข (จะให้ความสุขแก่เขา หรือทำให้เขาเป็นสุข)

ความรักที่หนุ่มสาวมักพูดกัน คือแบบที่หนึ่ง

แต่ในครอบครัว มีความรักอีกแบบหนึ่งให้เห็น คือ ความรักระหว่างพ่อแม่กับลูก โดยเฉพาะความรักของพ่อแม่ต่อลูก คืออยากให้ลูกเป็นสุข

ความรักชอบใจอยากได้เขามาบำเรอความสุขของเรา ก็คือ **ราคะ**

ส่วนความรักที่อยากให้เขาเป็นสุข ท่านเรียกว่า **เมตตา**

ความรัก ๒ แบบนี้ มีลักษณะต่างกัน และมีผลต่างกันด้วย อะไรจะตามมาจากรักทั้ง ๒ แบบนี้

ถ้ามีความรักแบบที่ ๑ ก็ต้องการได้ ต้องการเอาเพื่อตนเอง เมื่อทุกคนต่างคนต่างอยากได้ ความรักประเภทนี้ก็จะนำมาซึ่งปัญหา คือ ความเห็นแก่ตัว และการเบียดเบียนแย่งชิงซึ่งกันและกัน

แต่ความรักแบบที่สองต้องการให้เขามีความสุข พอเขามีความสุขเดือดร้อน เราก็สงสาร อยากจะช่วยปลดเปลื้องความทุกข์ ให้เขาพ้นจากความลำบากเดือดร้อนนั้น

ความรักแบบที่หนึ่งนั้น ต้องได้จึงจะเป็นสุข ซึ่งเป็นธรรมชาติของปุถุชนทั่วไปที่ว่า เมื่อเอาเมื่อได้ จึงมีความสุข แต่ถ้าต้องให้ต้องเสีย ก็เป็นทุกข์

วิธีของปุถุชนนี้ จะทำให้ไม่สามารถพัฒนาในเรื่องคุณธรรม เพราะว่าถ้าการให้เป็นทุกข์เสียแล้ว คุณธรรมก็มาไม่ได้ มนุษย์จะต้องเบียดเบียนกัน แก้ปัญหาสังคมไม่ได้

แต่ถ้าเมื่อไรเราสามารถมีความสุขจากการให้ เมื่อไรการให้กลายเป็นความสุข เมื่อนั้นปัญหาสังคมจะลดน้อยลงไป หรือแก้ไขได้ทันทีเพราะมนุษย์จะเกื้อกูลกัน

ตามปกติ การให้คือการเสียสละหรือยอมเสียไป ซึ่งมักต้องฝืนใจ จึงเป็นความทุกข์ แต่พอมีความรักแบบที่สอง ก็ให้ด้วยความสุข ดังนั้น ความรักคือเมตตาจึงมาสร้างความเปลี่ยนแปลงใหม่ ทำให้การให้กลายเป็นความสุข

ความรักแบบที่สอง ที่ทำให้ตนมีความสุขจากการให้ จึงเป็นความรักที่สร้างสรรค์และแก้ปัญหา

เมื่อมนุษย์มีความสุขจากการให้ จะเป็นความสุขแบบทั้งสองฝ่าย **สุขด้วยกัน** คือ ผู้ให้ก็สุข เมื่อเห็นเขามีความสุข ส่วนผู้ได้รับก็มีความสุขจากการได้รับอยู่แล้ว สองฝ่ายสุขด้วยกัน จึงเป็นความสุขแบบประสาน

ความสุขแบบนี้ดีแก่ชีวิตของตนเองด้วย คือ ตนเองก็มีทางได้ความสุขเพิ่มขึ้นแล้วก็ดีต่อสังคม เพราะเป็นการเกื้อกูลกัน ช่วยให้เพื่อนมนุษย์มีความสุข ทำให้อยู่ร่วมกันด้วยดี

ความรักของพ่อแม่คือ อยากเห็นลูกมีความสุข และอยากทำให้ลูกเป็นสุข แล้วก็มีมีความสุขเมื่อเห็นลูกเป็นสุข

เมื่ออยากเห็นลูกมีความสุข พ่อแม่ก็พยายามทำทุกอย่างให้ลูกมีความสุข วิธีสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้ลูกมีความสุข ก็คือการให้แก่งลูก เพราะฉะนั้นพ่อแม่ก็จะมีความสุขในการให้แก่งลูก เพราะการให้นั้นเป็นการทำให้ลูกมีความสุข

ในขณะที่คนทั่วไปต้องได้จึงจะมีความสุข แต่พ่อแม่ให้แก่งลูกก็มีความสุข บางทีตัวเองต้องลำบากเดือดร้อนแต่พอเห็นลูกมีความสุข ก็มีความสุข ในทางตรงข้าม ถ้าเห็นลูกไม่สบายหรือตกทุกข์ลำบาก พ่อแม่ก็พลอยทุกข์ หาททางแก้ไข ไม่มีความรังเกียจ ไม่มีความเบื่อหน่าย แล้วยังทนทุกข์ทนลำบากเพื่อลูกได้ด้วย

รักของพ่อแม่นี้เป็นรักแท้ที่ยั่งยืน ลูกจะขึ้นสูง ลงต่ำ ดี ร้าย พ่อแม่ก็รัก ตัดลูกไม่ขาด ลูกจะไปไหนห่างไกล ยาวนานเท่าใด จะเกิดเหตุการณ์ผันแปรอย่างไร แม้แต่จะถูกคนทั้งโลกเกลียดชัง ไม่มีใครเอาด้วยแล้ว พ่อแม่ผู้ให้กำเนิดก็ยังเป็นอ้อมอกสุดท้ายที่จะโอบกอดลูกไว้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)

แนวทางการอ่านประเมินค่าบทเทศนา รักของพ่อแม่ ทั้งรักแท้ และยั่งยืน มีดังนี้

๑) รูปแบบ นำเสนอลักษณะเป็นความเรียงโดยใช้ถ้อยคำที่เรียบง่าย ใช้ข้อเท็จจริงและหลักการของเหตุผลเพื่อสนับสนุนแนวความคิดหลักของเรื่องซึ่งคือ “ความรักของพ่อแม่เป็นความรักที่ยั่งยืน” โดยการยกตัวอย่างควบคู่กับความรักอีกประเภทหนึ่งซึ่งเป็นความรักของคนหนุ่มสาวเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพต่างระหว่างความรักทั้งสองประเภท ทำให้เห็นว่าความรักที่แท้จริงคือความรักของใครและเห็นคุณค่าของเจ้าของความรักนั้นมากขึ้น

๒) ส่วนประกอบของเนื้อหา บทเทศนานี้กล่าวถึงความรัก ๒ รูปแบบที่แตกต่างกันอย่างตรงข้าม

แบบที่ ๑ เป็นความรักของคนหนุ่ม-สาว ที่อยากได้เขามาบำเรอความสุขของเรา

แบบที่ ๒ เป็นความรักของพ่อแม่ที่อยากให้ลูกเป็นสุข

ซึ่งความรักทั้งสองแบบนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ต่างกัน กล่าวคือ ความรักแบบที่ ๑ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของราคะ ความอยากได้ ใครมี เมื่อไม่ได้ก็จะเกิดทุกข์ แต่ความรักในแบบที่ ๒ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ซึ่งผู้ที่มีราคะกับผู้ที่มีความเมตตาก็จะแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ผู้มีราคะเมื่อต้องเสียสละย่อมเป็นทุกข์ แต่ผู้มีเมตตาเมื่อเสียสละ

ย่อมเป็นสุขเพราะเป้าหมายที่ต่างกัน ดังนั้นบทเทศนาดังกล่าวจึงสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีความสุขได้

๓) คุณค่าของงานเขียน เมื่ออ่านบทเทศนาจบแล้วจะเห็นว่าความรักของพ่อแม่เป็นความรักที่ยิ่งใหญ่ ปรารถนาให้ลูกมีความสุข ดังนั้น เมื่อมีโอกาสก็ควรตอบแทนพระคุณของท่านด้วยความรักและห่วงใยอย่างแท้จริง

๒.๔ มารยาทในการอ่าน

การอ่าน คือ เครื่องมือสำคัญในการศึกษาหาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ในด้านต่างๆ ผู้อ่านที่ดีต้องมีมารยาทหรือข้อควรประพฤติปฏิบัติในการอ่าน เพื่อเป็นผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๑) ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น หรือไม่ใช้อุปกรณ์สื่อสารภายในห้องสมุดเพราะเป็นการรบกวนสมาธิของผู้อื่น รวมถึงไม่นำอาหาร เครื่องดื่มเข้ามารับประทานภายในห้องสมุด

๒) ให้ความเคารพต่อเอกสารที่อ่าน คือ ไม่ขีด ลบ ขีดฆ่า พับมุมหรือฉีกหนังสือให้ชำรุดเสียหาย หากต้องการข้อความ รูปภาพในหนังสือ ควรใช้วิธีการคัดลอกหรือถ่ายสำเนาด้วยความระมัดระวัง

๓) เก็บให้เป็นระเบียบ คือ เมื่ออ่านหนังสือเสร็จแล้ว ควรนำไปวางไว้ยังจุดที่บรรณารักษ์กำหนด เพื่อสะดวกแก่การจัดเก็บของเจ้าหน้าที่

๔) ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น คือ ไม่อ่านจดหมาย หนังสือ สมุดบันทึกส่วนตัวของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต

๕) ปฏิบัติตามกฎกติกาการอ่านอย่างเคร่งครัด คือ เมื่อไปใช้บริการที่ห้องสมุดของสถานที่ต่างๆ ควรปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้กำหนดไว้ เพื่อเป็นการเคารพและให้เกียรติสถานที่

การอ่านเป็นทักษะที่ฝึกฝนและพัฒนาได้โดยเริ่มจากการที่ผู้อ่านทำความเข้าใจตามตัวอักษร จับใจความสำคัญและบริบท รู้ความหมายของคำศัพท์ สำนวนโวหาร อธิบายความหมายได้ถูกต้อง ค้นพบความหมายที่แฝงไว้ในเนื้อหานั้น จะทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

ทั้งนี้ผู้อ่านต้องตระหนักถึงความถูกต้องของข้อมูลและความคิดเห็นที่ผู้เขียนนำเสนอว่าอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผลหรือไม่ตลอดจนวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษา แล้วจึงวินิจฉัยว่าบทความนั้นมีคุณค่ามากน้อยเพียงใดก่อนที่จะนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

คำถามประจำหน่วยการเรียนรู้

๑. การอ่านแปลความ ดีความและขยายความมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
๒. หลักเกณฑ์ของการอ่านแปลความ ดีความและขยายความมีความแตกต่างกันอย่างไร
๓. ผู้ที่มีมารยาทในการอ่านจะต้องมีลักษณะอย่างไรและจะส่งผลดีต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร
๔. การอ่านคาดคะเนเหตุการณ์และประเมินค่ามีความสำคัญต่อการอ่านอย่างไร
๕. หลักการอ่านประเมินค่ามีแนวทางการพิจารณาอย่างไร อธิบายพอสังเขป

กิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาการเรียนรู้

๑. นักเรียนเลือกข่าวที่น่าสนใจจากหนังสือพิมพ์มา ๑ เรื่อง แล้วพิจารณาอ่านแปลความ ดีความและขยายความ แล้วรวบรวมส่งครูผู้สอน
๒. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๕-๖ คน โดยให้แต่ละกลุ่มเลือกบทความสารคดีประเภทท่องเที่ยวที่นักเรียนสนใจมาอ่านเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์และประเมินค่าของบทความสารคดีนั้นและอภิปรายในชั้นเรียนให้เพื่อนฟัง

ตอนที่ ๑

การอ่าน

เป็นปัจจัยสำคัญของการแสวงหาความรู้ มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ในขั้นสูงและส่งผลต่อการประกอบอาชีพในอนาคต ฉะนั้น การอ่านจึงเป็นทักษะสำคัญที่จะทำให้ได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง

หน่วยการเรียนรู้ที่

๒

การอ่านในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

- อ่านเรื่องต่างๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความและรายงาน (ท ๑.๑ ม.๔-๖/๗)
- สังเคราะห์ความรู้จากการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มาพัฒนานวัตกรรม การเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ (ท ๑.๑ ม.๔-๖/๘)

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ

๑ การอ่านเพื่อสังเคราะห์ความรู้

การสังเคราะห์ คือ การนำส่วนประกอบต่างๆ มารวมกันเพื่อสร้างใหม่ ดังนั้น การสังเคราะห์งานเขียนจึงเป็นการสกัดเนื้อหาความรู้จากสิ่งที่อ่านตามประเด็นที่ต้องการ แล้วนำมาหลอมรวมเพื่อนำไปสร้างเป็นงานเขียนตามที่ผู้เขียนกำหนดไว้ การสังเคราะห์จึงต้องอาศัยการอ่านแบบต่างๆ เช่น อ่านจับใจความ อ่านตีความ อ่านวิเคราะห์ และอ่านสรุปความ เพื่อย่อยข้อมูลจากสิ่งที่อ่านซึ่งมีจำนวนมากและหลากหลาย

การอ่านเพื่อสังเคราะห์ความรู้ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านต้องรวบรวมสารจากการอ่านมาเรียบเรียงเป็นความคิดและเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือสาระจากเรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

๑.๑ ความสำคัญของการอ่านเพื่อสังเคราะห์ความรู้

ความสำคัญของการอ่านเพื่อสังเคราะห์ความรู้ มีดังนี้

(๑) เป็นเครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนจำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ การอ่านจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ ทำให้มีความเจริญงอกงามทั้งสติปัญญา อารมณ์ และมีส่วนพัฒนาจิตใจได้อย่างดี

(๒) เป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนางานของตนได้

(๓) เป็นเครื่องมือสืบทอดทางวัฒนธรรมของคนรุ่นต่อๆ ไป การอ่านช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

(๔) เป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดอ่านและฉลาดรอบรู้ เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านเมื่อเก็บสะสม ก็จะทำให้เกิดความคิด เกิดสติปัญญา เป็นคนฉลาดรอบรู้ได้

(๕) เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความสุขให้กับตนเอง และได้ประโยชน์คุ้มค่า

(๖) เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพ เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มากช่วยส่งเสริมให้เกิดวิจรรณญาณในการรับสาร สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ทำให้ได้รับความเพลิดเพลิน

(๗) เป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาระบบการสื่อสาร และการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ช่วยให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหวและความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารเป็นประจำจะช่วยให้เป็นผู้รอบรู้

(๘) เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ทั้งในด้านระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์ และสังคม

(๙) ผู้ที่อ่านหนังสือสามารถสร้างความคิดและจินตนาการได้เอง ในขณะที่สื่อประเภทอื่นจะจำกัดความคิดของผู้อ่านมากกว่า ดังนั้นการอ่านหนังสือจะทำให้ผู้อ่านมีอิสระทางความคิด

๑.๒ แนวทางการอ่านเพื่อสังเคราะห์ความรู้

การอ่านเพื่อสังเคราะห์ความรู้เป็นกระบวนการทำความเข้าใจสาร ความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อ โดยที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้ ความคิด และจินตนาการของตนเอง ทั้งนี้ผู้อ่านต้องเลือกข้อมูลที่จำเป็นสำหรับประเด็นที่ต้องการสังเคราะห์ เพราะบางครั้งไม่อาจนำข้อมูลไปใช้ได้ทั้งหมดเนื่องจากข้อมูลอาจมีเป็นจำนวนมากและมีหลายลักษณะ การอ่านเพื่อสังเคราะห์ความรู้จึงควรใช้แนวทางในการอ่าน ดังนี้

๑) พิจารณาแหล่งข้อมูล ในปัจจุบันการศึกษาหาความรู้ข้อมูลต่างๆ ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในตำราเรียนหรือจากห้องสมุดเท่านั้น เพราะโลกในยุคไร้พรมแดนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ปรากฏในสื่อต่างๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ล้วนเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าเรื่องใดๆ ควรรู้วิธีในการค้นหาข้อมูล เช่น หากนักเรียนต้องค้นหาความรู้เกี่ยวกับเรื่อง “การปลูกผักปลอดสารพิษ” แต่เดิมนักเรียนอาจค้นคว้าจากหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดหรือสารานุกรมที่เกี่ยวข้อง แต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีต่างๆ ช่วยให้นักเรียนสามารถค้นหาความรู้ได้สะดวกมากขึ้น เช่น การสืบค้นหนังสือหรือบทความออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ดังนั้นการค้นหาความรู้ในปัจจุบันจึงมีหลายช่องทาง สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงมากที่สุด คือ คุณภาพของข้อมูล ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือและความทันสมัยของข้อมูล

๒) จับใจความสำคัญของเรื่อง การรับสารเพื่อหาความรู้หรือสังเคราะห์ความรู้จากแหล่งค้นคว้าต่างๆ จำเป็นต้องจับใจความสำคัญของเรื่องทีอ่านให้ได้ก่อน เพื่อที่จะได้รับรู้สาระสำคัญของเรื่อง ในการอ่านจับใจความสำคัญผู้อ่านอาจทำได้โดยพิจารณาจาก ชื่อเรื่อง ชื่อบท ชื่อตอน ชื่อหัวข้อต่างๆ ข้อความที่พิมพ์ตัวหนาและการจับใจความในแต่ละย่อหน้า เพื่อให้ทราบถึงประเด็นสำคัญทั้งประเด็นหลักและประเด็นรองที่ปรากฏในเนื้อหา

๓) พิจารณารายละเอียดที่อาจเป็นประโยชน์ นอกเหนือจากการพิจารณาใจความสำคัญของเรื่องแล้ว ในบางครั้งรายละเอียดบางส่วน เช่น ข้อมูลสถิติ ตัวเลข ตัวอย่าง กรณีศึกษาที่ปรากฏในเนื้อหาอาจเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

๔) วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริง คือ ข้อมูล เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่สามารถพิสูจน์และระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นเรื่องจริงหรือเท็จ โดยไม่มีทัศนคติส่วนบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง

ผู้รับสารที่ดีจะต้องรู้จักสังเกต พิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องของข้อเท็จจริงที่ปรากฏเพราะ หากหลงเชื่อข้อมูลที่นำเสนอโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ในภายหลัง

๕) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เขียน ข้อคิดเห็น คือ ข้อมูลที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของบุคคล ซึ่งอาจแตกต่างกันออกไป การพิจารณาข้อคิดเห็นที่ปรากฏในสารจะช่วยให้ผู้อ่านมีโลกทัศน์และมุมมองต่อสิ่งต่างๆ กว้างขวางมากขึ้น ทำให้เกิดแง่มุมที่หลากหลาย นับเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่ตนเองพัฒนาศักยภาพในการคิด

๖) พิจารณาคำนำเชื่อถือของสาร การพิจารณาคำนำเชื่อถือของเนื้อหาสาระที่อ่าน ในเบื้องต้นอาจพิจารณาได้จากความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารว่ามีความรู้ความชำนาญในเรื่องดังกล่าวหรือไม่ ในส่วนเนื้อหาสาระอาจพิจารณาความน่าเชื่อถือได้จากข้อมูลที่ใช้อ้างอิงเชิงอรรถ บรรณานุกรม เป็นต้น

๗) วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอ การพิจารณาวิธีการนำเสนอของผู้ส่งสารนั้นว่ามีความสำคัญต่อการอ่านเพื่อสังเคราะห์ความรู้ เพราะกลวิธีการนำเสนอที่ดีย่อมช่วยให้การรับสารนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้สารมีความน่าสนใจ ผู้รับสารที่ดีจึงต้องวิเคราะห์ด้วยว่ากลวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือไม่ และผู้ส่งสารสามารถเลือกใช้กลวิธีการนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

๘) วิเคราะห์การใช้ภาษา ผู้รับสารควรพิจารณาถึงการใช้ภาษา สังเกตความกลมกลืนระหว่างภาษากับเนื้อเรื่อง และการใช้โวหาร ภาพพจน์ว่ามีความสอดคล้องประสานกับเนื้อเรื่องมากเพียงใด พิจารณาความถูกต้องตามหลักภาษา รวมทั้งการพิจารณาว่าใช้ภาษาเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์หรือไม่ อย่างไร

๒ การสังเคราะห์ความรู้จากสื่อ

๒.๑ สื่อสิ่งพิมพ์

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายคำที่เกี่ยวกับ “สื่อสิ่งพิมพ์” ไว้ว่า “สิ่งพิมพ์ หมายถึง สมุด แผ่นกระดาษ หรือวัตถุใดๆ ที่พิมพ์ขึ้น รวมตลอดทั้งบทเพลง แผ่นที่ แผ่นผัง แผนภาพ ภาพวาด ภาพระบายสี ใบประกาศ แผ่นเสียง หรือสิ่งอื่นใดอันมีลักษณะเช่นเดียวกัน”

สื่อ หมายถึง ทำการติดต่อให้ถึงกัน ชักนำให้รู้จักกัน

พิมพ์ หมายถึง การใช้เครื่องจักรกดตัวหนังสือหรือภาพให้ติดบนวัตถุ เช่น แผ่นกระดาษ ผ้า ทำให้เป็นตัวหนังสือหรือรูปอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการกดหรือการใช้พิมพ์หิน เครื่องกลวิธีเคมี หรือวิธีอื่นใด อันอาจให้เกิดเป็นสิ่งพิมพ์ขึ้นหลายสำเนา

ดังนั้น “สื่อสิ่งพิมพ์” จึงมีความหมายว่า “สิ่งที่พิมพ์ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นแผ่นกระดาษหรือวัตถุใดๆ ด้วยวิธีการต่างๆ อันเกิดเป็นชิ้นงานที่มีลักษณะเหมือนต้นฉบับขึ้นหลายสำเนาในปริมาณมาก เพื่อเป็นสิ่งที่ทำการติดต่อ หรือชักนำให้บุคคลอื่นได้เห็นหรือทราบข้อความต่างๆ”

๑) ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ ในที่นี้จะกล่าวถึงสื่อสิ่งพิมพ์ที่พบได้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ข่าวสาร

๑.๑) สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ ได้แก่

(๑) หนังสือสารคดี ตำรา แบบเรียน เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่แสดงเนื้อหาวิชาการในศาสตร์ความรู้ต่างๆ เพื่อสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายด้วยความรู้ที่เป็นจริง จึงเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เน้นความรู้อย่างถูกต้อง

(๒) หนังสือบันเทิงคดี เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นโดยใช้เรื่องราวสมมติ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ถ้ามีขนาดเล็ก เรียกว่า หนังสือฉบับกระเป๋า (Pocket Book)

๑.๒) สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ได้แก่

(๑) หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นโดยนำเสนอเรื่องราวข่าวสารภาพและความคิดเห็น ในลักษณะของแผ่นพิมพ์แผ่นใหญ่ที่ใช้วิธีการพับรวมกัน ซึ่งสื่อสิ่งพิมพ์ชนิดนี้ได้พิมพ์ออกเผยแพร่ทั้งลักษณะหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน

(๒) วารสารนิตยสาร เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้น โดยนำเสนอสาระ ข่าว และความบันเทิง ที่มีรูปแบบการนำเสนอที่โดดเด่น สะดุดตา และสร้างความสนใจให้กับผู้อ่าน ทั้งนี้การผลิตนั้นมีการกำหนดระยะเวลาการออกเผยแพร่ที่แน่นอน ทั้งลักษณะวารสาร นิตยสารรายปักษ์ (๑๕ วัน) และรายเดือน เช่น วารสารของมหาวิทยาลัย วารสารของหน่วยงานราชการ เป็นต้น

(๓) จุลสาร เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นแบบไม่มุ่งหวังผลกำไร เป็นแบบให้เปล่า โดยให้ผู้อ่านได้ศึกษาหาความรู้ มีกำหนดการออกเผยแพร่เป็นครั้งๆ หรือลำดับต่างๆ ในวาระพิเศษ

▶ หนังสือพิมพ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่นำเสนอข่าวสาร โดยจะพิมพ์ออกเผยแพร่ในลักษณะรายวัน รายสัปดาห์และรายเดือน

(๔) สิ่งพิมพ์โฆษณา มีดังนี้

๑. โบรชัวร์ เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นสมุดเล่มเล็กๆ เย็บติดกันเป็นเล่ม จำนวน ๘ หน้าเป็นอย่างน้อย มีปกหน้าและปกหลัง ภายในแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาสินค้า

๒. ใบปลิว เป็นสิ่งพิมพ์ใบเดียวที่เน้นการประกาศหรือโฆษณามากมีขนาดใบงาน เพื่อง่ายในการแจกจ่าย ลักษณะการแสดงเนื้อหาเป็นข้อความที่ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจง่าย

๓. แผ่นพับ เป็นสิ่งพิมพ์ที่ผลิตโดยเน้นการนำเสนอเนื้อหา ซึ่งเนื้อหาที่นำเสนอเป็นเนื้อหาที่สรุปใจความสำคัญ ลักษณะมีการพับเป็นรูปเล่มต่างๆ

๔. ใบปิด เป็นสิ่งพิมพ์โฆษณาโดยใช้ปิดตามสถานที่ต่างๆ มีขนาดใหญ่เป็นพิเศษ ซึ่งเน้นการนำเสนออย่างโดดเด่น ดึงดูดความสนใจ

๒) แนวทางการอ่านสิ่งพิมพ์ ปัจจุบันนี้มีสิ่งพิมพ์หลายประเภท ทั้งตำราวิชาการ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ นวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี การที่มีหนังสือออกมาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ผู้อ่านจึงจำเป็นต้องรู้วิธีการเลือกอ่านสิ่งพิมพ์ เพื่อจะได้อ่านสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง เหมาะกับเวลาและโอกาส ในการเลือกอ่านสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ นั้น ผู้อ่านควรพิจารณาคุณค่าของสื่อแต่ละประเภท ดังนี้

๒.๑) การอ่านตำราวิชาการ ควรดูรายละเอียดในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) พิจารณาด้านเนื้อหา เนื้อหาจะต้องถูกต้องและสอดคล้องกับชื่อหนังสือ เช่น วิชา กฎหมาย วิทยาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น หนังสือวิชาการแขนงใด เนื้อหาก็คควรเน้นแขนงนั้นโดยเฉพาะ

(๒) พิจารณาข้อมูลและภาพประกอบ ข้อมูลและภาพประกอบควรจะต้องชัดเจน โดยเฉพาะภาพประกอบควรดูว่าตรงกับคำบรรยายหรือไม่ และภาพนั้นน่าสนใจเพียงใดเหมาะสมกับวิชานั้นหรือไม่

(๓) การใช้ภาษา ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่เหมาะสมกับแขนงวิชานั้นๆ และดูการสะกดคำ ถ้าหากมีคำผิดก็ควรจะเลือกดูหนังสือที่มีคำผิดน้อยที่สุด นอกจากนี้ การพิจารณาตำราวิชาการควรดูส่วนประกอบอื่นๆ ด้วย เช่น รูปเล่ม คำนำ สารบัญ เป็นต้น

๒.๒) การอ่านสารคดี ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาสาระในด้านการให้ความรู้ ความคิด พร้อมทั้งให้ความเพลิดเพลินด้วย หนังสือประเภทนี้มีหลายชนิด เช่น วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ประวัติบุคคลสำคัญ เป็นต้น โดยหนังสือสารคดีที่มีคุณภาพนั้นควรพิจารณาในรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

(๑) พิจารณาด้านเนื้อหาสาระ คุณค่าของสารคดีนั้นอยู่ที่เนื้อหาสาระเป็นประการสำคัญ เนื้อหาที่ดีนั้นจะต้องถูกต้องและสมบูรณ์ รวมทั้งเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและสังคมส่วนรวม

(๒) พิจารณาวีธีการเขียน วิธีการเขียนสารคดีพิจารณาได้จากหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

๑. การวางโครงเรื่องและการดำเนินเรื่อง สารคดีที่ดีต้องมีวิธีการดำเนินเรื่องตามลำดับ

๒. ได้รับความสนใจ ข้อเขียนที่ดีผู้เขียนจะมีกลวิธีการเขียนที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามอ่านไปเรื่อยๆ โดยไม่เกิดความเบื่อหน่าย เช่น การสอดแทรกความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ปัจจุบันที่น่าสนใจ หรือการเล่าตำนาน นิทาน เกร็ดข่าต่างๆ เป็นต้น ตอนปิดเรื่องก็จบอย่างซาบซึ้งประทับใจหรือให้ข้อคิดอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้อ่านอยากติดตามอ่านต่อไป

๓. สำนวนภาษา ภาษาที่ใช้ในการเขียนสารคดีเป็นถ้อยคำภาษาที่ไพเราะงดงาม มีสำนวนกะทัดรัด อ่านเข้าใจง่าย ไม่ใช้สำนวนที่ไม่สุภาพ

๔. ส่วนประกอบอื่นๆ ควรพิจารณาเกี่ยวกับผู้แต่ง และส่วนประกอบรูปเล่มของหนังสือ ถ้าสารคดีนั้นเป็นหนังสือเล่มก็ควรมีคำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง บรรณานุกรมตามรูปแบบของหนังสือ

๒.๓) การอ่านบันเทิงคดี โดยบันเทิงคดีเป็นสิ่งพิมพ์ที่แต่งขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความสุขสนานเพลิดเพลิน อาจจะแทรกข้อคิดหรือคติสอนใจไว้ด้วยเพื่อเป็นการพัฒนาอารมณ์และความรู้สึกรู้สีก หนังสือประเภทนี้ได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณคดี บทร้อยกรอง บทละคร ซึ่งสามารถแต่งเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้ตามความเหมาะสม ในการพิจารณาเรื่องบันเทิงคดีควรพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง ส่วนสำคัญของนวนิยายและเรื่องสั้น คือ การเล่าเรื่อง โดยเล่าว่าเป็นเรื่องของใคร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร มีความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ ในเรื่องและระหว่างบุคคลในเรื่องเกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด มีการสร้างความสนใจให้ผู้อ่านอยากติดตาม นอกจากนี้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่องควรสมจริงและเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลและมีส่วนประกอบปลีกย่อยอื่นๆ เพื่อให้หน้าติดตาม

(๒) การดำเนินเรื่อง ส่วนสำคัญที่ช่วยให้เรื่องน่าสนใจชวนติดตามอยู่ที่การดำเนินเรื่อง การดำเนินเรื่องมีอยู่หลายวิธี เช่น ดำเนินเรื่องตามลำดับวัย คือ เริ่มตั้งแต่ตัวละครเกิดจนกระทั่งถึงแก่กรรม ดำเนินเรื่องย้อนต้น คือ เล่าเหตุการณ์ในตอนท้ายเสียก่อน แล้วย้อนกลับ

ไปเล่าตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบ เป็นต้น ฉากที่ดีจะต้องมีสภาพความเป็นจริง ทั้งสภาพภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ยังต้องสอดคล้องกับเรื่องด้วย

(๓) ตัวละคร ผู้เขียนมีวิธีการแนะนำตัวละครได้หลายวิธี เช่น ด้วยการบรรยายรูปร่างลักษณะและความรู้สึกของตัวละครเอง ด้วยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร หรือด้วยการให้ตัวละครสนทนากัน เป็นต้น การบรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครที่ดีนั้นควรบรรยายอย่างสมจริง ตัวละครตัวหนึ่งอาจจะมีลักษณะนิสัยหลายๆ อย่าง ไม่ใช่ดีหรือไม่ดีไปทางใดทางหนึ่ง ความต้องการของตัวละครที่ดีควรจะเหมือนคนธรรมดาทั่วไป เช่น มีความรัก ความโกรธ ความเกลียด หรือต้องการความสนใจจากผู้อื่น เป็นต้น

(๔) แนวคิดของเรื่อง แนวคิดของเรื่องส่วนมากผู้เขียนจะไม่บอกตรงๆ ผู้อ่านจะต้องค้นหาว่าได้แนวคิดอย่างไร ตัวอย่างเช่น เรื่องลูกผู้ชายของศรีบูรพา ต้องการแสดงว่าลูกผู้ชายนั้นมีความหมายอย่างไร เรื่องจดหมายจากเมืองไทยของโบทัน ต้องการแสดงให้เห็นข้อดีและข้อเสียของคนไทย โดยเฉพาะน้ำใจ ซึ่งไม่เหมือนกันกับคนชาติอื่น เป็นต้น นวนิยายหรือเรื่องสั้นที่ดีนั้น ผู้อ่านต้องพิจารณาคุณค่าที่จะได้จากเรื่องนั้นๆ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งได้

(๕) สำนวนภาษา เป็นสิ่งสำคัญมากอย่างหนึ่งในการพิจารณาเลือกอ่าน นวนิยายและเรื่องสั้น ผู้อ่านมักจะรู้สึกว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบสำนวนของนักเขียนคนนั้นคนนี้ แต่บางคนก็ไม่สามารถบอกได้ว่าเพราะเหตุใด สิ่งที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับสำนวนภาษา คือ สำนวนภาษาของตัวละครในบทสนทนาต้องสมจริงและเหมาะสมกับตัวละคร ประโยคที่แต่งควรกะทัดรัด สละสลวย เป็นสำนวนที่สามารถสร้างอารมณ์และความรู้สึก

๒.๔) การอ่านวารสารและหนังสือพิมพ์ ในการพิจารณาอ่านสิ่งพิมพ์ ประเภทนี้ควรพิจารณา ดังนี้

(๑) หนังสือพิมพ์ เป็นเครื่องมือสื่อสารที่จะกระจายข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ ไปทั่วประเทศหรืออาจจะทั่วโลก โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันเป็นเครื่องมือสื่อสารที่เสนอข่าวที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ดังนั้น หัวใจสำคัญของหนังสือพิมพ์รายวันก็คือ “ข่าว”

การพิจารณาหนังสือพิมพ์รายวันจึงควรพิจารณาเกี่ยวกับข่าวว่ามีส่วนในการช่วยยกระดับสังคมให้สูงขึ้นหรือมีประโยชน์ต่อชนหมู่มากหรือไม่ หากข่าวนั้นกระทบกระเทือนต่อประชาชนส่วนใหญ่ เหตุการณ์เหล่านั้นก็ไม่ควรนำมาเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์

ข่าวที่น่าเสนอควรเป็นข่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การอนามัย การประกอบอาชีพ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในด้านต่างๆ เหตุการณ์ที่ไม่ควรนำเสนอเป็นข่าว คือ เหตุการณ์ที่อาจจะส่งผลทำลายความมั่นคงของชาติ หรือทำลายวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมอันดีงาม

(๒) บทวิจารณ์ ในหนังสือพิมพ์รายวันทุกฉบับจะมีบทวิจารณ์ หรือบทวิเคราะห์ข่าว ซึ่งเขียนเป็นลักษณะบทความแสดงความคิดเห็นของผู้เขียนเอง ประกอบกับข่าวที่ต้องการวิจารณ์หรือวิเคราะห์นั้น

(๓) วารสาร เป็นหนังสือที่พิมพ์จำหน่ายตามกำหนดระยะเวลา เช่น ๗ วัน ๑๐ วัน รายเดือน ราย ๓ เดือน หรือรายปี เป็นต้น หนังสือวารสารจึงมีเนื้อหาเน้นทั้งสารคดีและบันเทิงคดี ข่าวสารที่ปรากฏมักจะเป็นข่าวที่มีระยะเวลาเป็นข่าวต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน เช่น ข่าวเกี่ยวกับนโยบาย โครงการต่างๆ หรือข่าวเกี่ยวกับการเมือง เป็นต้น

ดังนั้น การอ่านวารสารจึงควรพิจารณาเลือกอ่านเรื่องที่สนใจ และควรพยายามอ่านอย่างสม่ำเสมอ นอกจากพิจารณาเกี่ยวกับข่าวสารแล้ว สิ่งที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมคือรูปเล่ม ควรพิจารณาความเรียบร้อย และความคงทนของการจัดรูปเล่มให้เหมาะสมกับราคา

๒.๒ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic media) หมายถึง สื่อที่บันทึกสารสนเทศด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ อาจอยู่ในรูปของสื่อบันทึกข้อมูลประเภทสารแม่เหล็ก เช่น แผ่นจานแม่เหล็ก ซีดีรอม และสื่อประเภทจานแสง บันทึกอักขระแบบดิจิทัลไม่สามารถอ่านได้ด้วยตาเปล่า ต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์บันทึกและอ่านข้อมูล

การอ่านเป็นทักษะในการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริงสำหรับคนทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยเรียน นักเรียนนักศึกษาที่ต้องใช้ข้อมูลในการศึกษาเล่าเรียน เพื่อพัฒนาสติปัญญา ตลอดจนหาข้อมูลเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ปัจจุบันเป็นยุคไอที (Information Technology) ข่าวสารต่างๆ อยู่ในรูปของสื่อสารสนเทศ ซึ่งมีให้เลือกหลากหลาย การจะสืบค้นข้อมูลนั้น ผู้อ่านต้องพิจารณาว่าสื่อสารสนเทศประเภทใดจะตอบสนองความต้องการของตนได้ เพราะสื่อแต่ละประเภทจะมีเรื่องราวที่ต่างกันไป สื่อที่ได้รับความนิยมอย่างมากที่สุดคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ในยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน ข่าวสารข้อมูลต่างๆ สามารถสื่อถึงกันอย่างรวดเร็ว ซึ่งมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์ ควรใส่ใจข้อมูลรอบตัวเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ เพราะข่าวสารข้อมูลก็นับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยในการเข้าสังคม ผู้อ่านสามารถเลือกอ่านสารสนเทศได้ตามความพึงพอใจ แต่ควรจะใช้วิจารณญาณพิจารณาความเหมาะสมเพื่อการสังเคราะห์ความรู้จากการอ่าน ดังนี้

๑. การอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ควรตรวจสอบความน่าเชื่อถือ เมื่อนำไปอ้างอิงก็ต้องตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยเปรียบเทียบกับสื่อประเภทต่างๆ ประกอบกัน

๒. การอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ควรตรวจสอบความถูกต้อง ข้อมูลที่ดีต้องมีความถูกต้อง และครบถ้วน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอ้างอิงข้อมูลมากกว่าหนึ่งแหล่ง ข้อมูลที่ขาดความถูกต้องสามารถประเมินได้จากข้อมูลที่ไม่วางไว้ในเอกสารซึ่งทำให้ข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอาจขาดความถูกต้องได้ ข้อมูลที่มีความคลุมเครือไม่เฉพาะเจาะจง หรือให้ข้อมูลเพียงด้านเดียวโดยไม่กล่าวหรือวิเคราะห์ถึงข้อมูลอีกด้านหนึ่ง

๓. การอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ควรคำนึงถึงความทันสมัยเป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะข้อมูลทางด้านการแพทย์ วิทยาศาสตร์ ธุรกิจ และเทคโนโลยี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้ข้อมูลดังกล่าวล้าสมัยได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ผู้อ่านจึงต้องตรวจสอบว่าข้อมูลนั้นยังมีความทันสมัยหรือไม่

๔. การลำดับข้อความที่จะนำมาสนับสนุนความคิดหลัก ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ความรู้สึก อารมณ์ และเจตนาของผู้เขียน ความคิดแทรก ความคิดเสริมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระเบียบ ชัดเจน มีสาระ มีเหตุผล น่าเชื่อถือ

๕. ควรมีตัวอย่าง หรือข้อมูลอื่น ที่จะทำให้เรื่องมีน้ำหนักเป็นที่น่าเชื่อถือ

๓.๑ การเขียนกรอบแนวคิดจากการอ่าน

๓.๑ ความหมายและความสำคัญของการเขียนกรอบแนวคิด

การเขียนกรอบแนวคิดจากการอ่าน หมายถึง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งหมดที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างชัดเจน โดยมีการจัดระบบ จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลเพื่อสร้างความคิดรวบยอดของสิ่งนั้นๆ

การเขียนกรอบแนวคิดจากการอ่านจึงเป็นการจัดกลุ่มความคิดรวบยอดเพื่อให้เห็นความสำคัญของความคิด ระหว่างความคิดหลักและความคิดรอง จากคำนิยามดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สิ่งที่มีสัมพันธ์กับการเขียนกรอบแนวคิด คือ การคิด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายว่า คิด (กริยา) หมายถึง ทำให้ปรากฏเป็นรูปหรือประกอบให้เป็นรูป เป็นเรื่องขึ้นภายในใจ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง ส่วน ความคิด (นาม) หมายถึง สิ่งที่นึกขึ้นในใจ ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจและก่อให้เกิดแสวงหาความรู้ต่อไป

กล่าวได้ว่า กระบวนการคิดเป็นการทำงานของสมอง เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์เผชิญกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว รับรู้ข้อมูล รวมถึงสถานการณ์ต่างๆ แล้วเกิดปัญหาหรือข้อสงสัย จึงใช้สติปัญญาในการคิด พิจารณา ไตร่ตรอง ด้วยการนำพื้นฐานความรู้และประสบการณ์เดิมมาผนวกกับความรู้ใหม่ จนกระทั่งได้คำตอบ พบทางออกหรือเกิดความรู้ใหม่ที่สร้างสรรค์

การเขียนกรอบแนวคิดจากการอ่านมีความสำคัญต่อการศึกษาหาความรู้ เพราะทำให้เห็นความสำคัญระหว่างทุกส่วนของความคิดรวบยอดหลักและความคิดรวบยอดรองลงไป หรือความสำคัญของเนื้อเรื่องที่มีการโยงความสำคัญเข้าด้วยกัน ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจในการศึกษาและเพิ่มความเข้าใจในการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการจัดบันทึกความรู้ที่ได้จากการอ่านและฟัง ดังนั้นการเขียนกรอบแนวคิดจึงมีความสัมพันธ์กับกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ทั้งในด้านของการรับสารและส่งสาร

๓.๒ องค์ประกอบของการคิด

การเขียนกรอบแนวคิดจากการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนจะต้องมีกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบของกระบวนการคิด มีดังนี้

๑) **สิ่งเร้า** เป็นสื่อหรือองค์ประกอบแรกที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้ สิ่งเร้าทำให้เกิดปัญหา ความสงสัย ความขัดแย้งแล้วจึงก่อให้เกิดการกระบวนการคิดเพื่อยุติข้อสงสัยนั้น ซึ่งสิ่งอาจเป็นวัตถุ สิ่งของ ภาพ เสียง ข้อมูล สัญลักษณ์ หรือสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

๒) **การรับรู้** บุคคลสามารถรับรู้ได้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ โดยที่คุณภาพของการรับรู้เกิดจากคุณภาพของสิ่งเร้า กล่าวคือ เมื่อมนุษย์รับรู้ถึงสิ่งเร้าที่มากระทบจึงเกิดกระบวนการคิด

๓) **จุดมุ่งหมาย** ผู้คิดจะต้องมีจุดมุ่งหมายในการคิดแต่ละครั้ง เช่น คิดเพื่อแก้ปัญหา คิดเพื่อตัดสินใจ คิดเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ คิดเพื่อพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เช่น การเรียน อาชีพ ฯลฯ เมื่อมีจุดมุ่งหมายในการคิดที่ชัดเจน ก็จะทำให้สามารถเลือกใช้วิธีคิดได้ถูกต้อง

๔) **วิธีคิด** การคิดในแต่ละครั้ง ผู้คิดควรเลือกใช้วิธีการคิดให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย เช่น คิดเพื่อตัดสินใจ ควรใช้วิธีคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดเพื่อแก้ปัญหา ควรใช้วิธีคิดแบบมองรอบด้าน เป็นต้น

๕) **ข้อมูล** การคิดในแต่ละครั้งผู้คิดควรมีข้อมูลประกอบเพื่อให้ได้ความคิดที่ถูกต้องและตรงกับความเป็นจริงที่สุด โดยข้อมูลที่นำมาใช้ควรเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้และมีความหลากหลาย

๖) **ผลของการคิด** หมายถึง คำตอบหรือทางออกของปัญหา ซึ่งผลของการคิดจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้คิดหรือสังคมโดยรวม หากผลของการคิดเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์

๓.๓ กระบวนการเขียนกรอบแนวคิดจากการอ่าน

การเขียนกรอบแนวคิดเป็นทักษะที่ต้องเอาใจใส่และฝึกฝนอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความรู้ ความชำนาญ การเขียนกรอบแนวคิดหรือผังความคิดนั้นมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากการเขียนงานเขียนทุกประเภทต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ ถอดถอน เรียบเรียงให้ดีขึ้นเสียก่อนแล้วจึงลงมือเขียน ซึ่งจะทำให้การเขียนนั้นๆ สำเร็จลงด้วยดี การเขียนกรอบแนวคิดหรือผังมโนทัศน์

มีหลักการสำคัญที่ต้องยึด คือ ความถูกต้อง ง่ายในการอ่านซึ่งมีผลช่วยในการจำได้เป็นอย่างดี ใช้สรุปย่อเรื่องที่สนใจ รวมทั้งเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในการสื่อสาร เช่น การนำไปใช้ในการนำเสนอข้อมูลความรู้ ซึ่งกระบวนการเขียนกรอบแนวคิด สามารถลำดับเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

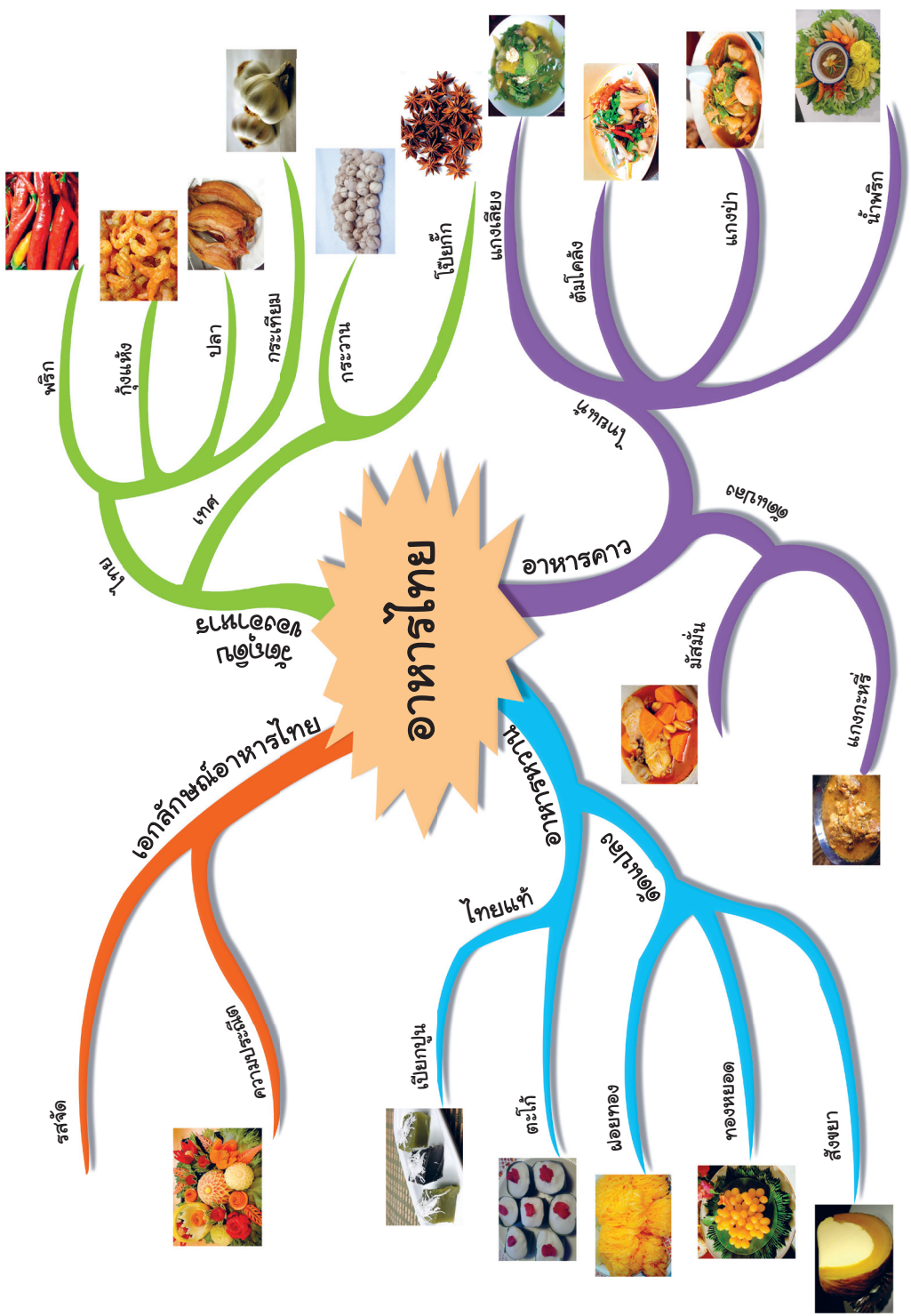
๑) ขั้นระดมความคิด หรือการระดมสมอง คือกระบวนการที่กระตุ้นให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล คิดหา “ความคิด” หรือ “คำตอบ” ของหัวข้อหรือปัญหาหนึ่งๆ โดยขณะระดมความคิดจะต้องมีการจดบันทึก สำหรับขั้นตอนการระดมความคิดยังไม่ต้องสนใจว่าความคิดหรือคำตอบที่ได้นั้น ดีพอแล้วหรือไม่ สิ่งสำคัญคือการรวบรวมความคิดให้ได้มากที่สุด เช่น การระดมความคิดเกี่ยวกับเรื่อง “อาหารไทย” อาจได้ความคิดที่หลากหลาย ดังนี้

พริก	แกงเลียง	เป็ยกปูน	ผอยทอง	กระวาน
กุ้งแห้ง	โป๊ยกั๊ก	ต้มโคล้ง	ทองหยอด	ตะไก่
ปลา	แกงป่า	น้ำพริก	ความประณีต	กระเทียม
รสจัด	สังขยา	มัสมั่น	แกงกะหรี่	

๒) ขั้นจัดระเบียบความคิด เมื่อระดมความคิดที่ได้รับจากการอ่านสื่อประเภทต่างๆ ได้แล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การจัดระเบียบหมวดหมู่ของความคิด กล่าวคือ ถ้อยคำหรือความคิดที่มีทิศทางเดียวกันก็ควรนำมารวมไว้เป็นหมวดหมู่เดียว ซึ่งจากตัวอย่างการระดมความคิดเกี่ยวกับอาหารไทย สามารถนำมาจัดระเบียบความคิด โดยการแบ่งหมวดหมู่ คือ มองหาสิ่งที่เป็นลักษณะร่วมกัน ดังนี้

กลุ่มที่ ๑	วัตถุดิบของอาหาร	พริก กระวาน กุ้งแห้ง โป๊ยกั๊ก ปลา กระเทียม
กลุ่มที่ ๒	อาหารคาว	แกงเลียง ต้มโคล้ง แกงป่า น้ำพริก มัสมั่น แกงกะหรี่
กลุ่มที่ ๓	อาหารหวาน	เป็ยกปูน ผอยทอง ตะไก่ ทองหยอด สังขยา
กลุ่มที่ ๔	เอกลักษณ์อาหารไทย	รสจัด ความประณีต

๓) ขั้นลำดับความคิด เมื่อผู้ศึกษาจัดระเบียบความคิดเป็นหมวดหมู่แล้ว เมื่อจะนำเสนอความคิดนั้นออกไปในรูปแบบของกรอบแนวคิด ผู้ศึกษาควรลำดับความคิดก่อนหลัง แรกประเด็นความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อย ซึ่งอาจนำเสนอการแตกประเด็นเกี่ยวกับ “อาหารไทย” ในลักษณะของกรอบแนวคิดได้ดังนี้

จากกรอบแนวคิดที่นำเสนอ สามารถสรุปลำดับขั้นการสังเคราะห์ข้อมูลจากการอ่านในรูปแบบกรอบแนวคิดได้ดังนี้

๑. อ่านเนื้อเรื่องให้ละเอียด เพื่อมองหาประเด็นที่สำคัญต่างๆของเรื่อง
 ๒. คิดหาหัวเรื่องที่ครอบคลุมความสำคัญของเนื้อเรื่องทั้งหมด โดยเขียนคำที่มีลักษณะเป็นกลุ่มคำ หรือเป็นคำสั้นๆ (key word) หรืออาจจะวาดเป็นภาพไว้กลางหน้ากระดาษ
 ๓. จัดแยกเนื้อหาสาระให้เป็นหมวดหมู่ แยกความคิดของเนื้อเรื่องสำคัญแต่ละเรื่องออกเป็นกิ่ง และในแต่ละหัวข้อหรือประเด็นหลักต้องมีความสำคัญเท่ากันและสอดคล้องกับหัวเรื่องระวังไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน
 ๔. จับหัวข้อหรือประเด็นรอง แยกความคิดรองออกเป็นกิ่งหลักเป็นแขนงย่อย ซึ่งเป็นรายละเอียดสำคัญวางให้สอดคล้องสัมพันธ์กับหัวข้อหลัก
 ๕. พยายามให้รายละเอียดเพิ่มเติม ขยายต่อไปในแต่ละหัวข้อรอง และเขียนเป็นข้อความไว้บนเส้นที่แตกย่อยออกไปจากแขนงนั้นๆ
- การเขียนแผนผังความคิดนี้สามารถเพิ่มเติมเส้นกิ่ง แขนง หรือแขนงย่อยได้เสมอเมื่อพบหัวข้อหลัก หัวข้อรองที่เกี่ยวข้อง หรือน่าสนใจในภายหลัง นอกจากนี้แผนผังความคิดสามารถทำให้น่าสนใจ เห็นหัวข้อที่สำคัญและสวยงามเพิ่มขึ้นได้อีก เช่น ทำให้ขนาดของเส้นมีความหนา มากหรือน้อยแตกต่างกันตามลำดับขั้นของการเขียนจากศูนย์กลางของภาพ ซึ่งขนาดของเส้นจากศูนย์กลางของภาพจะมีความหนามากที่สุดและค่อยๆ มีความหนาลดลง หรือให้ความหนาของตัวอักษรที่เขียนแตกต่างกันโดยหัวข้อสำคัญมีอักษรตัวใหญ่ และหนา หัวข้อรองเป็นอักษรตัวเล็กกว่า และอาจใช้สีหรือภาพวาดประกอบให้สวยงาม

๓.๔ ตัวอย่างการสังเคราะห์ความรู้จากการอ่านโดยใช้กรอบแนวคิด

ในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น เราสามารถรับและส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้มากมายจากเครือข่ายนี้และยังสามารถได้รับประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตอีกด้วย แต่การใช้อินเทอร์เน็ตไม่ได้มีประโยชน์เสมอไป อินเทอร์เน็ตมีโทษมากมายมหาศาล โทษของอินเทอร์เน็ตมักมาควบคู่กับวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นสมัยนี้ส่วนใหญ่มักใช้อินเทอร์เน็ตไปในทางที่ผิด คือ ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำให้ตนเองมีความสุข ถ้าวัยรุ่นใช้ไปในทางที่ถูกก็เป็นผลดีต่อตนเอง แต่ถ้าใช้ไปในทางที่ผิดก็มีผลเสียต่อตนเอง การใช้งานอินเทอร์เน็ตแพร่หลายมากขึ้นเรื่อยๆ มีสมาชิกมากมายหลายตาเข้ามาใช้บริการ ขณะที่วัยรุ่นบางคนเพลิดเพลินอยู่เพียงแค่การสนทนาผ่านห้องสนทนาต่างๆ (Chat) โดยไม่สนใจข่าวสารต่างๆ ทั้งที่สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวมากขึ้นทุกวัน สำหรับช่องว่างตรงนี้ทำให้วัยรุ่นบางคนเจอกับอันตรายต่างๆ

อินเทอร์เน็ตเป็นคลังแห่งข้อมูลและเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร รับส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั่วโลก การใช้อินเทอร์เน็ตนั้นก่อประโยชน์มหาศาล แต่ก็แอบแฝงไปด้วยภัยอันตรายต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก ค่านิยมผิดๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศ การล่อลวงในวงสนทนา นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ที่เต็มไปด้วยเรื่องลามกและเรื่องรุนแรงต่างๆ ที่ยากต่อการที่จะควบคุม ตรวจสอบได้ อาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตเหล่านี้เป็นภัยที่อันตรายมากพอที่จะกำหนดเส้นทางอนาคตของเด็กได้ ดังนั้นก่อนที่จะเด็กไทยเราจะตกเป็นเหยื่อของภัยเหล่านี้พ่อแม่ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจภัยอันตรายต่างๆ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกยุคใหม่นี้ เพื่อที่จะรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและปรับตัวเองตั้งรับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างชาญฉลาด เพื่อช่วยปกป้องและนำพาให้เดินไปในทิศทางที่ถูกต้อง

เมื่อพูดถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยไม่มีมาตรการจำกัดของเขตหรือดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กก็จะมองเห็นปัญหามากมาย ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบอื่นได้ เช่น ภาพความรุนแรงระหว่างเด็กกับอินเทอร์เน็ตในบ้านเราอาจจะไม่รุนแรงเท่ากับประเทศผู้นำด้านเทคโนโลยีทั้งหลาย หากแต่พิจารณาตามศักยภาพและตัวเลขการใช้อินเทอร์เน็ตหรือการเปิดบริการอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ที่เติบโตขึ้นเรื่อยมาทำให้หลายคนอดเป็นห่วงอันตรายจากอินเทอร์เน็ตที่จะเกิดขึ้นกับเด็กในหลายรูปแบบ อย่างแรก คือ ภาพหรือข้อมูลที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก เช่น เว็บไซต์ลามก เว็บไซต์ที่สนับสนุนให้ก่อความรุนแรงหรือเว็บไซต์ที่กล่าวถึงยาเสพติดหรือเว็บไซต์ที่สอนในสิ่งที่ไม่ดี เช่น สอนทำระเบิดขวด เว็บไซต์เหล่านี้อาจส่งผลต่อความคิดของเด็กและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กในอนาคต เช่น กรณีของเด็กในยุโรปเปิดเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการทำระเบิดขวดแล้วลองทำด้วยตนเองโดยที่พ่อแม่ไม่ทราบแล้วนำไปโยนเล่น จนเกิดเป็นเหตุสลดใจ ซึ่งในที่สุดเด็กสารภาพว่านำความรู้มาจากอินเทอร์เน็ตก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา

เด็กในปัจจุบันใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตมากเกินไป ซึ่งไม่เพียงส่งผลต่อสุขภาพร่างกายโดยตรงแล้ว ยังเป็นการลดความสัมพันธ์กับสังคมในเวลาเดียวกัน โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์กับครอบครัว เด็กจะหันไปสร้างความสัมพันธ์กับคนแปลกหน้า เป็นความรู้สึกแบบฉาบฉวยและทำให้เด็กไม่กล้าสื่อสารโดยการพูด การออกกฎหมายเพื่อควบคุมการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นความพยายามอย่างหนึ่งที่จะสกัดกั้นอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก ถึงแม้อินเทอร์เน็ตจะมีประโยชน์มหาศาลแต่ในทางกลับกันก็มีความเสี่ยงทุกครั้งเมื่อลูกหลานของท่านออนไลน์ เราควรรู้ถึงความเสี่ยงเหล่านี้แต่เนิ่นๆ เพื่อป้องกันลูกหลานจากภัยอินเทอร์เน็ตที่อาจเกิดขึ้นได้ ความเสี่ยงเหล่านี้ได้แก่ การเปิดรับสิ่งที่ไม่เหมาะสม เมื่อเข้าไปในบางเว็บไซต์มีความเป็นไปได้ที่เด็กจะเจอกับสิ่งที่ไม่เหมาะสมโดยไม่ตั้งใจ เช่น โฆษณาชวนเชื่อ ข้อความรุนแรงในเว็บบอร์ด เรื่องเกี่ยวกับเซ็กส์ ภาพอนาจาร

ลิงค์ไปยังเว็บไซต์ลามก รวมไปถึงกิจกรรมมอมเมาเยาวชนและสิ่งผิดกฎหมายทั้งหลาย การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและการทำร้ายร่างกาย เมื่อเกิดการสนทนา (Chat) เกิดขึ้น เด็กอาจจะถูกล่อลวงให้บอกข้อมูลส่วนตัวทั้งของตนเองและครอบครัว ซึ่งมีฉาชีพจะนำไปหาผลประโยชน์และอาจก่อความเสียหายร้ายแรงได้หรืออีกในกรณี เด็กอาจจะถูกชักชวนให้ไปนัดพบกับเพื่อนในอินเทอร์เน็ต อาจเกิดการล่อลวงไปทำมิตีมีรายได้และเกิดอาชญากรรม ตามมาด้วยถ้อยคำรุนแรงมักจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กเข้าไปสนทนากับคนแปลกหน้าหรือเมื่อเด็กเข้าไปอ่านข้อความและแสดงความคิดเห็นในเว็บบอร์ด หรือเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงและอนาจารโดยเฉพาะ ซึ่งเด็กอาจพลัดหลงเข้าไปในเว็บไซต์ประเภทนี้ สิ่งผิดกฎหมายและการเงิน มีความเป็นไปได้ที่เด็กอาจจะถูกเกลี้ยกล่อมให้บอกหมายเลขบัตรเครดิตของผู้ปกครอง ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้หรือแม้กระทั่งถูกชักจูงให้เข้าชวบนการมิจฉาชีพ ทำสิ่งผิดกฎหมาย โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือ เพราะฉะนั้นวัยรุ่นต้องให้ความสำคัญกับการใช้อินเทอร์เน็ตในเรื่องการศึกษา หรือเรื่องอื่นๆ เป็นต้น แต่ไม่ควรใช้ไปในทางที่ผิด ซึ่งอินเทอร์เน็ตจะให้ทั้งคุณและโทษ สำหรับครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องดูแลและเอาใจใส่วัยรุ่นในการใช้อินเทอร์เน็ต

ไทยรัฐออนไลน์

จากบทความ สามารถสังเคราะห์ความรู้ได้ โดยใช้กรอบแนวคิดเพื่อจำแนกความรู้ที่ได้รับจากการอ่านและรวมถึงแนวทางปฏิบัติเพื่อนำมาพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต กล่าวคือเมื่อมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ โทษ และปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนผลักดันให้วัยรุ่นไทยใช้อินเทอร์เน็ตโดยตั้งอยู่บนความเสี่ยงหรือการถูกล่อลวงจากอาชญากรคอมพิวเตอร์ ก็จะทำให้มองเห็นแนวทางในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหากจากทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ปกป้องตนเองจากอันตรายต่างๆ ที่อาจขึ้นได้จากการใช้อินเทอร์เน็ต

บทความตัวอย่าง มีใจความสำคัญของเรื่อง นำเสนอสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นไทยและอันตรายต่างๆ เช่น การล่อลวงทางเพศ การล่อลวงทางธุรกิจ เป็นต้น การนำเสนอเนื้อหาสาระต่างๆ เป็นการให้ข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริงของสังคม ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่เป็นจริงและสามารถพิสูจน์ได้ กล่าวคือ มีผลงานวิจัยจำนวนมากที่วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นไทยและรวมถึงภัยที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ต แต่ในขณะเดียวกันผู้เขียนก็ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายที่เด็กอาจได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ต โดยปรากฏคำว่า “อาจจะ” ในบทความ เช่น “เด็กอาจพลัดหลงเข้าไปในเว็บไซต์นี้...มีความเป็นไปได้ที่เด็กอาจจะถูกเกลี้ยกล่อม”

ความน่าเชื่อถือของบทความปรากฏสองประเด็น คือ บทความดังกล่าวเผยแพร่สู่สาธารณชนและเนื้อหาของบทความเป็นสภาพที่เกิดขึ้นจริงในสังคม โดยมีกลวิธีการนำเสนอข้อมูลที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ซึ่งความรู้ที่สามารถสังเคราะห์ได้จากบทความดังกล่าว สามารถแสดงในรูปแบบของกรอบแนวคิดโดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

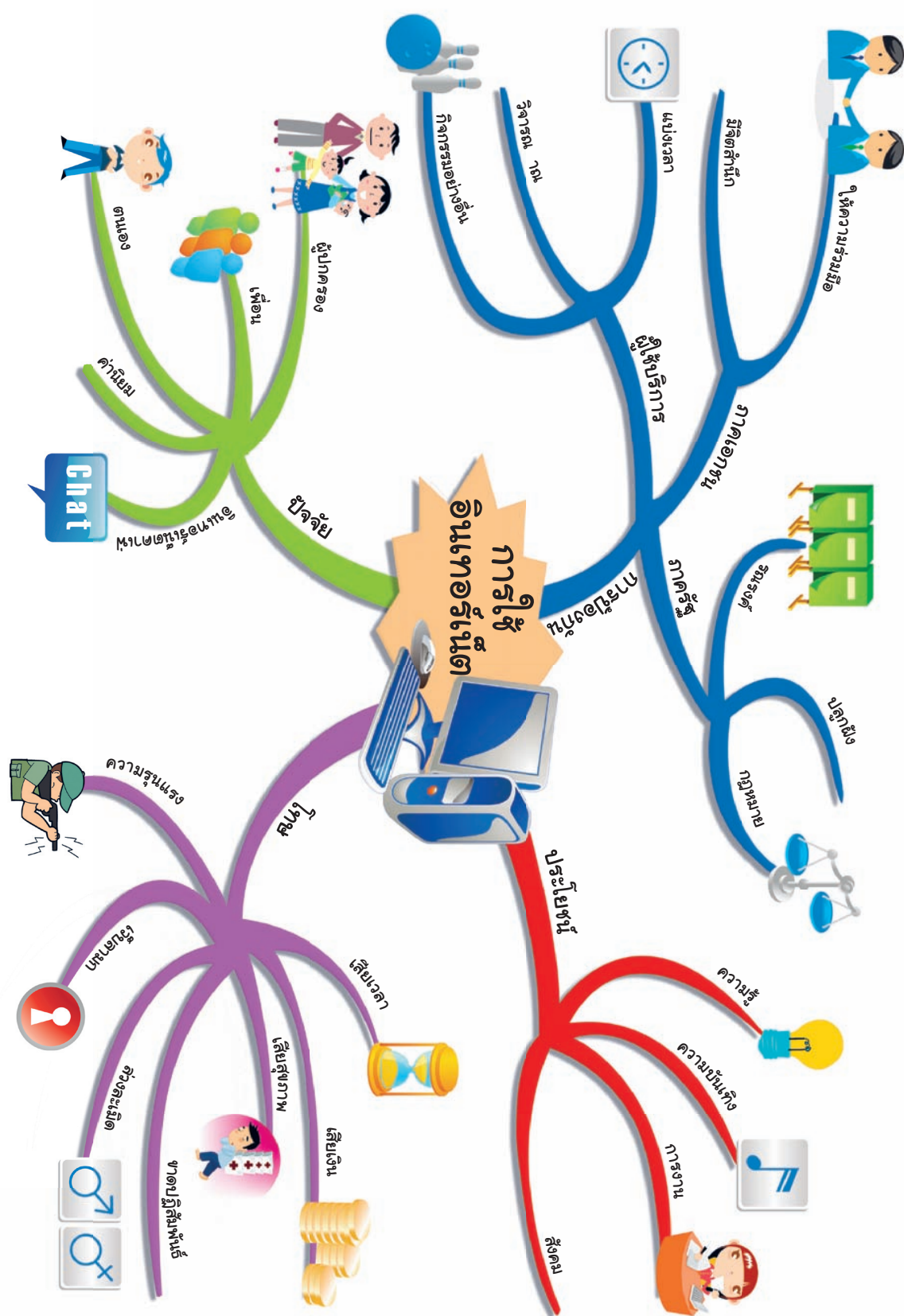
ขั้นระดมความคิด เมื่ออ่านบทความดังกล่าว อาจช่วยกันระดมความคิด โดยการมองปัญหาอย่างรอบด้านโดยใช้ข้อมูลความรู้ที่ได้รับจากการอ่านผนวกกับประสบการณ์ส่วนตัว ซึ่งอาจระดมความคิดในขั้นต้นได้ดังนี้

ความรู้	เสียเวลา	ผู้ปกครอง	กฎหมาย	ความบันเทิง
เสียเงิน	เพื่อน	ปลูกฝัง	การทำงาน	เสียสุขภาพ
ตนเอง	รณรงค์	สังคม	ค่านิยม	ขาดปฏิสัมพันธ์
ให้ความร่วมมือ	ล่อลวง	มีจิตสำนึก	แบ่งเวลา	อินเทอร์เน็ตคาเฟ่
เว็บลามก	ความรุนแรง	พิจารณา	กิจกรรมอย่างอื่น	

ขั้นจัดระเบียบความคิด เมื่อได้ความคิดที่หลากหลาย จึงนำความคิดเหล่านั้นมาจัดระเบียบตามแนวทางที่กำหนด คือ การมองหาลักษณะร่วมกันของความคิดต่างๆ เพื่อให้ได้หมวดหมู่ความคิด ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ประโยชน์ :	ความรู้ ความบันเทิง การงาน สังคม
กลุ่มที่ ๒ โทษ :	เสียเวลา เสียเงิน เสียสุขภาพ ขาดปฏิสัมพันธ์ ล่อลวง เว็บลามก ความรุนแรง
กลุ่มที่ ๓ ปัจจัย :	ผู้ปกครอง เพื่อน ตนเอง ค่านิยม อินเทอร์เน็ตคาเฟ่
กลุ่มที่ ๔ การป้องกัน :	กฎหมาย ปลูกฝัง รณรงค์ ให้ความร่วมมือ มีจิตสำนึก แบ่งเวลา พิจารณา กิจกรรมอย่างอื่น

ขั้นลำดับความคิด เมื่อจัดระเบียบความคิดเป็นหมวดหมู่แล้ว จึงนำเสนอในรูปแบบของกรอบแนวคิด โดยลำดับความคิดก่อนหลัง แตกประเด็นความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อย ซึ่งอาจนำเสนอการแตกประเด็นเกี่ยวกับ “การใช้อินเทอร์เน็ต” ในลักษณะของกรอบแนวคิดได้ดังนี้

จากกรอบแนวคิดดังกล่าวคือการสังเคราะห์ความรู้ที่ได้รับจากการอ่านซึ่งทำให้รู้จักอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ทั้งในด้านของคุณประโยชน์ โทษ ปัจจัยที่มีส่วนในการผลักดันให้วัยรุ่นไทยใช้อินเทอร์เน็ตผิดวัตถุประสงค์ และประเด็นสุดท้ายคือ กลวิธีการป้องกันตนเองเพื่อกำหนดแนวทางการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้อง

การอ่านเป็นสิ่งสำคัญของการแสวงหาความรู้และมีความจำเป็นต่อการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ในปัจจุบันนี้โลกยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นหลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็วและมากมาย ผู้อ่านจึงต้องอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยอาศัยความคิด ไตร่ตรอง แยกแยะ พินิจพิจารณาอย่างรอบคอบ ทั้งจับใจความสำคัญ ดีความ วิเคราะห์ สรุปความและสังเคราะห์จากเรื่องที่อ่านแล้วนำมาประเมินค่าสิ่งที่อ่านว่ามีคุณค่าน่าเชื่อถือเพียงใด ดีหรือด้อย สามารถนำประโยชน์ความรู้หรือสาระจากการอ่านมาประยุกต์ใช้เข้ากับชีวิตประจำวันเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวมและประเทศชาติได้

คำถามประจำหน่วยการเรียนรู้

๑. การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการอ่านก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไร จงอธิบาย
๒. แนวทางในการอ่านเพื่อสังเคราะห์ความรู้มีอะไรบ้าง จงอธิบาย
๓. นักเรียนบอกความสำคัญของการเขียนกรอบแนวคิดจากการอ่านมาพอสังเขป

กิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาการเรียนรู้

๑. นักเรียนสืบค้นข่าวสารหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากสื่อต่างๆ แล้วสังเคราะห์ความรู้ที่ได้รับจากข่าวนั้นโดยใช้รูปแบบกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษา ลงกระดาษรายงานส่งครูผู้สอน
๒. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเลือกอ่านบทความ แล้วมาอธิบายร่วมกันในชั้นเรียนว่าบทความที่เลือกอ่านนั้นสามารถสังเคราะห์ความรู้เพื่อมาพัฒนาตนเอง พัฒนาการเรียนและพัฒนาความรู้ทางอาชีพได้อย่างไร